

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/6374. számú

**törvényjavaslat
a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról**

**Előadó:
dr. Draskovics Tibor
igazságügyi és rendészeti miniszter**

2008. szeptember

2008. évi törvény

a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról

1. §

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 19. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A zeneszerzők és a szövegírók a már nyilvánosságra hozott nem színpadi zeneműveknek és zeneszövegeknek, valamint az ilyen színpadi zeneművekből vett részleteknek hangfelvételen való újabb többszörözésére és példányonkénti terjesztésére vonatkozó jogukat csak közös jogkezelő szervezetük útján érvényesíthetik, díjukról csak a felosztás időpontját követő hatállyal, a rájuk jutó összeg erejéig mondhatnak le. Az engedélyre és az ennek fejében fizetendő díjak mértékére vonatkozóan az irodalmi és a zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogok közös kezelését végző szervezet köt szerződést a hangfelvétel-előállítóval.”

2. §

(1) Az Szjt. 21. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az olyan művek szerzőit, valamint az olyan műveket kiadókat, amelyeket fénymásolással vagy más hasonló módon, papíron vagy más hasonló hordozón (a továbbiakban együtt: reprográfiával) többszöröznek, a magáncélú másolásra tekintettel megfelelő díjazás illeti meg.”

(2) Az Szjt. 21. §-a (6) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A befolyt díjaknak a költségek levonása után fennmaradt összegéből negyven százalék a kiadókat illeti meg.”

3. §

Az Szjt. 23. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A terjesztés joga kiterjed a mű egyes példányainak a nyilvánosság részére történő haszonkölcsönbe adására is. A hangfelvételen foglalt művek szerzői e jogukat a 78. § (2) bekezdésének megfelelően gyakorolhatják. A filmalkotások szerzői e jogukat szintén csak közös jogkezelés útján gyakorolhatják, díjukról csak a felosztás időpontját követő hatállyal, a rájuk jutó összeg erejéig mondhatnak le.”

4. §

Az Szjt. a következő 23/A. §-sal egészül ki:

„23/A. § (1) A nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárakban haszonkölcsönzés útján terjesztett irodalmi művek és kottában rögzített zeneművek szerzőit a haszonkölcsönbe adásra tekintettel megfelelő díjazás illeti meg.

(2) A díjat a közös jogkezelő szervezet az évenként megállapított jogdíjközleményében, a kultúráért felelős miniszter (e § alkalmazásában a továbbiakban: miniszter) által felügyelt költségvetési fejezetben külön törvényi soron meghatározott összeg keretén belül állapítja meg.

(3) A szerzők díjigényüket csak közös jogkezelő szervezetük útján érvényesíthetik, díjukról csak a felosztás időpontját követő hatállyal, a rájuk jutó összeg erejéig mondhatnak le.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott művek példányainak a díj megállapításához és felosztásához szükséges azonosító adatairól és a haszonkölcsönzés céljára való kölcsönbeadásaik számáról a könyvtárak a közös jogkezelő szervezet, valamint a miniszter számára évente, a tárgyévét követő első naptári negyedév végéig adatot szolgáltatnak. A díj megállapításához és felosztásához szükséges adatok, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett könyvtárak körét külön jogszabály állapítja meg.

(5) A díjat a kölcsönbeadások száma alapján kell felosztani; a díj a tárgyévét követő harmadik naptári negyedév első napján esedékes. Azokat az egy főre eső díjakat, amelyek mértéke a felosztással járó – egy jogosultra eső – indokolt kezelési költséget nem haladja meg, kulturális célokra kell fordítani. A fennmaradó díjak legfeljebb ötven százaléka – felosztás nélkül, a felosztási szabályzat rendelkezései szerint – szintén kulturális célra fordítható. Ha a felosztási szabályzat a díjak kulturális célokra történő fordításáról rendelkezik, az erről szóló rendelkezéseit véleményezésre előzetesen meg kell küldeni a miniszternek. A felosztási szabályzatnak a díjak kulturális célokra fordításáról szóló részei csak a miniszter egyetértésével alkalmazhatók.”

5. §

(1) Az Sztj. 34. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„Nyilvánosságra hozott irodalmi vagy zenei mű részlete, vagy kisebb terjedelmű ilyen önálló mű, továbbá képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotás képe, valamint fotóművészeti alkotás szemléltetés érdekében iskolai oktatási célra, valamint tudományos kutatás céljára a forrás és az ott megjelölt szerző megnevezésével a cél által indokolt terjedelemben átvehető, feltéve, hogy az átvevő művet nem használják fel üzletszerűen. Átvételnek minősül a mű olyan mértékű felhasználása más műben, amely az idézést meghaladja.”

(2) Az Sztj. 34. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A mű iskolai oktatási célra iskolai foglalkozás keretében átdolgozható. Az átdolgozott mű felhasználásához az eredeti mű szerzőjének engedélye is szükséges.”

6. §

(1) Az Sztj. 35. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtár, iskolai oktatás célját szolgáló [33. § (4) bek.] intézmény, muzeális intézmény, levéltár, valamint a közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve

hangarchívum a műről másolatot készíthet, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és

- a) tudományos kutatáshoz vagy archiváláshoz szükséges,
- b) nyilvános könyvtári ellátás vagy a 38. § (5) bekezdésében meghatározott felhasználás céljára készül,
- c) megjelent mű kisebb részéről, illetve újság- vagy folyóiratcikkéről belső intézményi célra készül,
- vagy
- d) külön törvény azt kivételes esetben, meghatározott feltételekkel megengedi.”

(2) Az Sztj. 35. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Az (1), a (4) és az (5) bekezdésben szabályozott esetekben nem minősül szabad felhasználásnak a többszörözés, ha a szabad felhasználás kedvezményezettje tudja, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a többszörözés nem jogszerűen létrejött műpéldányról vagy a nyilvánosságához nem jogszerűen közvetített műről történik.”

(3) Az Sztj. 35. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) Az (1), a (4) és az (5), valamint a (7) bekezdésben szabályozott és a (8) bekezdés szerint korlátozott szabad felhasználási esetek nem érintik a 20–22. §-okban foglaltak alkalmazását.”

7. §

Az Sztj. 39. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„39. § Az országos szakkönyvtárak a mű egyes példányait szabadon haszonkölcsönbe adhatják. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a szoftverre és a számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisra.”

8. §

Az Sztj. V. fejezete a következő új alcímmel és 57/A–57/C. §-okkal egészül ki:

„A felhasználás engedélyezése ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodó szerző alkotása (árva mű) esetén

57/A. § (1) A Magyar Szabadalmi Hivatal – a felhasználás módjához és mértékéhez igazodó díj megállapítása mellett – felhasználási engedélyt ad kérelemre annak, aki a felhasználási szerződés megkötése érdekében a szerző felkutatására az érintett műtípus és a felhasználási mód figyelembevételével megtette az adott helyzetben általában elvárható intézkedéseket, és a szerző felkutatása nem járt eredménnyel. A felhasználási engedély legfeljebb öt évre szól, a Magyar Köztársaság területére terjed ki, nem kizárólagos, át nem ruházható, további felhasználási engedély adására és a mű átdolgozására (29. §) nem jogosít.

(2) Az (1) bekezdésben említett díjat a szerző személyének vagy tartózkodási helyének ismertté válását követően kell megfizetni, ha a felhasználás jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja; ha a felhasználás közvetve vagy közvetlenül jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját szolgálja, a díjat a Magyar Szabadalmi Hivatalnál letétbe kell helyezni. A díj letétbe helyezése a felhasználás megkezdésének feltétele.

(3) Ha a szerző személye vagy tartózkodási helye a felhasználási engedély hatálya alatt ismertté válik, a Magyar Szabadalmi Hivatal a szerző, illetve a felhasználó kérelmére a felhasználási engedélyt a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válásának napjával kezdődő hatállyal visszavonja azzal, hogy a felhasználás a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válásának napján meglévő mértékig, az engedély alapján még hátralévő időtartamig, de legfeljebb a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válásának napjától egy évig folytatható.

(4) A (3) bekezdésben foglalt rendelkezést megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha a felhasználásra a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válásának napjáig komoly előkészületeket tettek, azzal, hogy ebben az esetben a felhasználást az előkészületnek a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válásakor meglévő mértékig lehet megkezdeni és folytatni.

(5) A szerző a felhasználási engedély hatályának megszűnésétől vagy a visszavonásáról szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított öt évig követelheti a felhasználótól az őt megillető díj, illetve – a díj letétbe helyezése esetén – a Magyar Szabadalmi Hivataltól az ott javára letétbe helyezett díj megfizetését. Az öt év lejártát követően a Magyar Szabadalmi Hivatal átutalja a díjat annak a közös jogkezelő szervezetnek, amely az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző művének egyéb felhasználását jogosítja, ilyen szervezet hiányában pedig a Nemzeti Kulturális Alapnak. Ha az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző művének egyéb felhasználásait több közös jogkezelő szervezet jogosítja, ezek a díjból egyenlő arányban részesülnek. A Nemzeti Kulturális Alap a hozzá átutalt jogdíjat a kulturális javak hozzáférhetővé tételére fordítja.

(6) Ha a szerző a (3)–(5) bekezdések alapján a díj mértékét vitatja, ennek elbírálása – a szerzői jogi perekre irányadó szabályok szerint – bírósági útra tartozik.

(7) Az (1)–(6) bekezdések nem alkalmazhatók, ha a felhasználás jogosítása közös jogkezelésbe tartozik.

57/B. § (1) A Magyar Szabadalmi Hivatalnak az 57/A. §-ban szabályozott eljárására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) nem alkalmazhatók a Ket.-nek azok a rendelkezései, amelyek az eljárás megindításával kapcsolatos – hivatalból vagy kérelemre történő – értesítésre vonatkoznak;

b) a Magyar Szabadalmi Hivatal a tényeket a kérelem keretei között, az ügyfél nyilatkozatai és állításai alapján vizsgálja;

c) nem alkalmazhatók a Ket.-nek az ügygondnokra, a költségmentességre és a végrehajtásra vonatkozó rendelkezései;

d) a Magyar Szabadalmi Hivatal döntéseivel szemben nincs helye fellebbezésnek, újrafelvételi, méltányossági és felügyeleti eljárásnak, valamint ügyészi óvásnak; a Magyar Szabadalmi Hivatal döntéseit a Fővárosi Bíróság – az 57/C. §-ban foglaltak szerint – nemperes eljárásban vizsgálja felül.

(2) A Magyar Szabadalmi Hivatal által hozott döntés felülvizsgálatát az ügyész is kérheti; az eljárás megindítására a Fővárosi Főügyészség rendelkezik kizárólagos illetékességgel. A Magyar Szabadalmi Hivatal a döntését a Fővárosi Főügyészséggel is közli.

(3) Az 57/A. § (1) bekezdése szerinti kérelemért külön jogszabályban meghatározott igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A díjfizetés elmulasztása esetén a kérelmet el kell utasítani.

(4) Az árva művek felhasználásának engedélyezésére vonatkozó részletes szabályokat – ideértve a (3) bekezdés szerinti díj mértékét – külön jogszabály állapítja meg.

57/C. § (1) Az 57/B. § (1) bekezdésének *d)* pontja szerinti nemperes eljárás megindítására irányuló kérelmet a döntés közlésétől számított harminc napon belül a Magyar Szabadalmi Hivatalnál kell benyújtani, amely azt az ügy irataival együtt tizenöt napon belül továbbítja a bírósághoz.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kérelem kellékeire a keresetlevélre vonatkozó szabályok megfelelően irányadók.

(3) Ha az (1) bekezdés szerinti kérelmet elkészen nyújtották be, az igazolási kérelem tárgyában a bíróság határoz.

(4) Az 57/B. § (1) bekezdésének *d)* pontja szerinti nemperes eljárásra a polgári perrendtartásról szóló törvény általános szabályai – a nemperes eljárás sajátosságaiból fakadó eltérésekkel – megfelelően irányadók.”

9. §

Az Sztj. 66. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A felhasználás engedélyezésére vonatkozó jog átruházása nem terjedhet ki a 20. §-ban, a 23. § (3) és (6) bekezdésében, valamint a 28. §-ban szabályozott vagyoni jogokra.”

10. §

Az Sztj. 86. §-ának (1)-(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„86. § (1) A szerzői és a szomszédos jogokra vonatkozó jogszabályoknak megfelelő közös jogkezelő szervezetekről a Magyar Szabadalmi Hivatal nyilvántartást vezet.

(2) A nyilvántartásba közös jogkezelő szervezetként csak egyesület (Ptk. 61-64. §) vehető fel. Országosan csak egy-egy egyesület vehető nyilvántartásba különösen a következő művekkel, illetve teljesítményekkel kapcsolatos szerzői, illetve szomszédos jogok kezelésére:

- a)* irodalmi, illetve zenei művek,
- b)* egyéb alkotóművészeti alkotások,
- c)* filmalkotások,
- d)* előadóművészi teljesítmények,
- e)* hangfelvételek,
- f)* filmelőállítói teljesítmények.”

11. §

Az Sztj. 87. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A nyilvántartásba vett szervezet által végzett jogkezelési tevékenységre vonatkozó bejegyzést a Magyar Szabadalmi Hivatal a nyilvántartásba vett szervezetek közötti megállapodás alapján

módosítja, ha a nyilvántartásba vétel feltételei valamennyi érintett szervezetnél megvalósulnak az általuk végzett jogkezelési tevékenységnek a megállapodás szerinti módosítását követően is.”

12. §

(1) Az Sztj. 88. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az az egyesület vehető a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartásába,]

„*b)* amely az általa végzett jogkezelési tevékenységben érdekelt jogosultak jelentős részét képviseli azáltal, hogy

1. e jogosultak tagjai vagy hozzá csatlakozni kívánnak, vagy
2. e jogosultak vele jogaik közös kezelésére egyedi megállapodást kötöttek,

és az e jogosultak jogainak közös kezelését végző, a bel- és külföldi felhasználás szempontjából fontos külföldi szervezetekkel képviseleti szerződéseket kötött, vagy ilyen szerződések megkötésére irányuló szándéknyilatkozatokkal rendelkezik;”

(2) Az Sztj. 88. §-ának (2)–(3) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(2) Annak megállapításakor, hogy a szervezet az érintett jogosultak jelentős részét képviseli-e, illetve, hogy több szervezet közül melyik képviseli az érintett jogosultak nagyobb részét, a jogosultak létszámát, műveik, illetve szomszédos jogi teljesítményeik felhasználási arányát és a jogdíjából való részesedésük arányát egyaránt figyelembe kell venni, erre vonatkozóan a kultúráért felelős miniszter véleményét ki kell kérni.

(3) A szervezetet a közös jogkezeléshez kapcsolódó adatok kezelésére felkészültnek kell tekinteni, ha fenn tudja tartani az általa képviselt jogosultak, illetve a közös jogkezelés körébe tartozó művek vagy szomszédos jogi teljesítmények, valamint a különböző felhasználások olyan adatbázisát, amely lehetővé teszi a jogdíjak felosztását és kifizetését a jogosultak számára.”

13. §

Az Sztj. 89. §-ának (2)-(4) bekezdése a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(2) A kérelemhez csatolni kell a nyilvántartásba vételhez szükséges - a 88. § (1) bekezdésében meghatározott - feltételek teljesítését igazoló iratokat. Az iratokban közölni kell az egyesület tagjainak, illetve az egyesülethez csatlakozni kívánó jogosultaknak az egyedi azonosításra alkalmas névsorát, amely a tagok (jogosultak) teljes nevét és lakcímét (székhelyét) tartalmazza.

(3) A Magyar Szabadalmi Hivatal a nyilvántartásba vételt a Hivatalos Értesítőben közzéteszi. A nyilvántartásban szereplő szervezetekről és az általuk végzett közös jogkezelési tevékenységekről a Magyar Szabadalmi Hivatal a Hivatalos Értesítőben közleményt jelentet meg.

(4) A szerzői és a szomszédos jogok közös kezelését végző szervezetekről vezetett nyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat az igazságügyért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.”

14. §

Az Szt. a következő 89/A. §-sal egészül ki:

„89/A. § (1) Ha a törvényben előírt közös jogkezelést végző közös jogkezelő szervezetet törlik a nyilvántartásból, a Magyar Szabadalmi Hivatal a honlapján és legalább két országos napilapban közzétett hirdetményében felhívja az érintett jogosultakat arra, hogy az általa kitűzött, de legalább hat hónapos határidőn belül kezdeményezzék szervezetük közös jogkezelő szervezatként való nyilvántartásba vételét.

(2) Az (1) bekezdés szerint meghatározott határidő elteltéig a jogdíjakat a törölt közös jogkezelő szervezet által alkalmazott díjszabás alapján kell megfizetni a Magyar Szabadalmi Hivatal által a hirdetményben megjelölt módon. Ha az új közös jogkezelő szervezet nyilvántartásba vételét a kitűzött határidőn belül kezdeményezik, és a szervezetet nyilvántartásba veszik, az így megfizetett jogdíjakat az új szervezet osztja fel, ellenkező esetben a Magyar Szabadalmi Hivatal a befolyt jogdíjakat a határidő elteltét követően a Nemzeti Kulturális Alap részére utalja át. A Nemzeti Kulturális Alap a hozzá átutalt jogdíjakat a kulturális javak hozzáférhetővé tételére fordítja.

(3) Ha az (1) bekezdésben említett határidő elteltéig nem kezdeményezik a törvényben előírt közös jogkezelő szervezatként való nyilvántartásba vételt, azt mindaddig úgy kell tekinteni, hogy az érintett jogosultak a felhasználást egyedileg engedélyezhetik, ameddig az új jogkezelő szervezetet nyilvántartásba nem veszik.

(4) A közös jogkezelő szervezet a nyilvántartásból történő, (1) bekezdés szerinti törlése esetén a törlés jogerőre emelkedéséig megfizetett jogdíjakat köteles az érintett jogosultak között a törlés időpontjában érvényes felosztási szabályzat alapján felosztani.”

15. §

Az Szt. 90. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„90. § (1) A szerzői és a szomszédos jogok közös kezelését végző szervezet abban a körben, amelyben a nyilvántartás szerint jogkezelésre jogosult, rendszeres időközönként megállapítja és az e § szerinti jóváhagyási eljárás lefolytatása céljából megküldi a Magyar Szabadalmi Hivatalnak az egyes felhasználási módok tekintetében a – felhasználókra indokolatlan megkülönböztetés nélkül vonatkozó – jogdíjakat és a felhasználás egyéb – az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő – feltételeit (a továbbiakban együtt: díjszabás). A tervezett alkalmazás időpontja nem lehet korábbi, mint a megküldéstől számított három hónap.

(2) A díjszabást az igazságügyért felelős miniszter hagyja jóvá a (3)–(11) bekezdések szerinti eljárást követően a Magyar Szabadalmi Hivatal előterjesztése alapján. A jóváhagyás a díjszabás alkalmazásának és a Hivatalos Értesítőben való nyilvánosságra hozatalának feltétele; nem zárja ki, illetve nem érinti azonban az egyéb jogszabályok érvényesülését a díjszabás tekintetében.

(3) A díj mértékének megállapításakor figyelembe kell venni az érintett felhasználás valamennyi lényeges körülményét. A díjszabáshoz indokolást, és az azt alátámasztó iratokat kell csatolni.

(4) A Magyar Szabadalmi Hivatal a díjszabásról annak kézhezvételét követően haladéktalanul véleményt kér a jelentős felhasználóktól és a felhasználók érdekképviselői szervezeteitől, valamint ezt követően a kultúráért felelős minisztertől és – a 20. §-a (1) bekezdésében és a 21. §-a (1) bekezdésének első mondatában meghatározott díj, valamint a 26. §-a (8) bekezdésének második mondatában szabályozott felhasználás tekintetében – az informatikáért felelős minisztertől. A véleményezést a díjszabásnak a Magyar Szabadalmi Hivatalhoz történő benyújtásától számított hatvan napon belül kell lefolytatni. A 20–21. §-okban meghatározott díj vonatkozásában a fizetésre kötelezettek és azok érdekképviselői szervezetei minősülnek felhasználónak, illetve felhasználói érdekképviselői szervezeteknek.

(5) A Magyar Szabadalmi Hivatal attól a jelentős felhasználótól, illetve felhasználói érdekképviselőtől köteles véleményt kérni, aki véleményezési szándékát a Magyar Szabadalmi Hivatalnak az adott évben a Magyar Szabadalmi Hivatal honlapján a díjszabás benyújtását követően haladéktalanul e célból közzétett felhívása alapján, a felhívás közzétételétől számított tizenöt napon belül írásban bejelenti, és egyidejűleg benyújtja a (6) vagy a (7) bekezdés szerinti nyilatkozatot.

(6) Jelentős felhasználó az a személy, aki az érintett közös jogkezelést végző szervezethez intézett megkeresés alapján kiadott nyilatkozattal igazolja, hogy a bejelentés évét megelőző naptári évben az általa fizetett jogdíj elérte az érintett díjszabás alapján megfizetett összes jogdíj 1%-át.

(7) Felhasználói érdekképviselői szervezet az a nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy, amely létesítő okirata szerinti tevékenységét országosan fejt ki, és tevékenysége kiterjed az érintett felhasználók érdekeinek a díjszabások véleményezése során történő képviseletére, továbbá a közös jogkezelést végző szervezet által az érdekképviselői szervezet megkeresésére kiadott nyilatkozattal igazolja, hogy az érdekképviselői szervezet tagja az adott díjszabással érintett felhasználók olyan köre, amely a bejelentés évét megelőző naptári évben az adott díjszabás alapján megfizetett összes jogdíj legalább 10%-át megfizette.

(8) A közös jogkezelést végző szervezet a (6) és a (7) bekezdésben foglaltak szerint a felhasználó vagy a felhasználói érdekképviselői szervezet megkeresésének beérkezését követően haladéktalanul nyilatkozik, és a nyilatkozatot a megkereső felhasználónak, illetve érdekképviselői szervezetnek, továbbá a Magyar Szabadalmi Hivatalnak megküldi. A Magyar Szabadalmi Hivatal a felügyelet körében ellenőrzi, hogy a közös jogkezelő szervezet nyilatkozata a valóságnak megfelel-e.

(9) Nem kell véleményt kérni attól a jelentős felhasználótól, illetve felhasználói érdekképviselői szervezettől és annak jelentős felhasználónak minősülő tagjától, amely a közös jogkezelést végző szervezettel a díjszabás alkalmazási időtartamára és körében felhasználási szerződést, illetve az engedélyezési jog nélkül fennálló díjigény gyakorlása körében díjfizetési megállapodást (keretfelhasználási szerződést, illetve keret-díjfizetési megállapodást) kötött. A közös jogkezelést végző szervezet a díjszabáshoz a jóváhagyásra történő benyújtáskor csatolja a jelentős felhasználóval, illetve az érdekképviselői szervezettel kötött felhasználási szerződés, illetve a megállapodás egy példányát.

(10) Ha a díjszabással kapcsolatos véleményezés során a Magyar Szabadalmi Hivatal azt állapítja meg, hogy a díjszabás tekintetében a közös jogkezelést végző szervezet és a véleményezésre jogosultak között jelentős véleményeltérés van, erről az érintetteket legkésőbb a véleményezésre rendelkezésre álló határidő lejártát követően haladéktalanul tájékoztatja. A tájékoztatás kézhezvételétől számított nyolc napon belül a (6) bekezdésben meghatározott felhasználó vagy a (7) bekezdésben meghatározott érdekképviselői szervezet, illetve az érintett közös jogkezelést végző szervezet a 103. § alapján létrehozott egyeztető testülethez fordulhat. Az egyeztető testület megalakítására és eljárására a 103–105. §-okat kell megfelelően alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a testületi tagok kijelölésének tíz napon belül kell megtörténnie, és ha az egyik fél a másik fél felhívásának kézhezvételétől számított tíz napon

belül elmulasztja a saját tanácsstagjának kijelölését, vagy a két testületi tag a kijelölésüktől számított tíz napon belül nem egyezik meg a harmadik testületi tag személyében, a hiányzó testületi tagot a szerzői jogi szakértő testület elnöke nevezi ki. Az eljárást negyvenöt napon belül be kell fejezni.

(11) A Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke a díjszabást jóváhagyásra az igazságügyért felelős miniszter elé terjeszti az arra okot adó esemény bekövetkeztét követő tizenöt napon belül. Ha az arra jogosult egyeztető eljárást kezdeményezett, az egyeztetés kezdeményezésének időpontjától számított negyvenöt napra a Magyar Szabadalmi Hivatal az előtte folyó eljárást felfüggeszti. Ha az egyeztető eljárást az arra jogosult nem kezdeményezi határidőben, illetve, ha a felek között nem jön létre megállapodás, a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke a díjszabást ennek a ténynek, illetve az egyeztető testület által készített megállapodási javaslatnak a közlésével, a díjszabás jóváhagyására irányuló eljárással összefüggő iratok másolatával együtt terjeszti az igazságügyért felelős miniszter elé jóváhagyásra. Amennyiben a felek között az eljárásban megállapodás jön létre, vagy az egyeztető testület által javasolt megállapodást mindegyik fél elfogadja, a Magyar Szabadalmi Hivatal az egyeztető testület eljárása során létrejött megállapodás szerinti díjszabást terjeszti az igazságügyért felelős miniszter elé jóváhagyásra. Az igazságügyért felelős miniszter az elé terjesztett díjszabást akkor hagyja jóvá, ha a díjszabás és annak megállapítása a szerzői jogi szabályokkal összhangban áll. Az igazságügyért felelős miniszter a jóváhagyásról a díjszabás előterjesztését követő tíz napon belül határozattal dönt. Amennyiben a miniszter a díjszabás jóváhagyását elutasító határozatot hoz, a határozatban a kijavítás tárgyának megjelölése mellett rendelkezni kell arról, hogy a jóváhagyási eljárást újra le kell-e folytatni. A határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, az a közléssel emelkedik jogerőre.

(12) A díjszabást a közös jogkezelést végző szervezet a jóváhagyást követően a Hivatalos Értesítőben a saját nevében nyilvánosságra hozza. Ennek megtörténteig az előző időszakra megállapított és jóváhagyott – a Hivatalos Értesítőben korábban nyilvánosságra hozott – díjszabást kell alkalmazni akkor is, ha az az időtartam, amelyre ez utóbbi díjszabást megállapították, időközben lejárt. E szabályokat megfelelően alkalmazni kell abban az esetben is, ha a bíróság a 90/A. § alapján az igazságügyért felelős miniszter jóváhagyó határozatát jogerős határozattal hatályon kívül helyezi.

(13) A díjszabás alkalmazása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

(14) Az (1)–(12) bekezdések szerinti eljárásban a Ket. nem alkalmazható.”

16. §

Az Szjt. a következő 90/A. §-sal egészül ki:

„90/A. § (1) Az igazságügyért felelős miniszter jóváhagyásról szóló határozatának felülvizsgálatát a díjszabás véleményezésére jogosult bármely szervezet és az érintett közös jogkezelő szervezet jogszabálysértésre hivatkozással a Fővárosi Bíróságtól kérheti, amely a kérelmet közigazgatási nemperes eljárás szabályai alapján bírálja el. A nemperes eljárásban a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 332. §-ának (3) és (4) bekezdése nem alkalmazható. Ha a bíróság a határozatot hatályon kívül helyezi és a minisztert új eljárásra utasítja, az új eljárásban hozott határozat alapján fizetendő díj és a megsemmisített határozat alapján fizetendő díj közötti különbözettel el kell számolni.

(2) A határozat megtámadása esetén a bíróság azt a kérelmezőt, aki a határozattal érintett díjszabás alapján díjfizetésre lenne kötelezett, biztosíték adására kötelezi. A biztosíték összege megegyezik a megtámadott határozattal jóváhagyott díjszabás alapján fizetendő díj mértékével, illetve annak vitatott vagy még meg nem fizetett részével.

(3) A szerződési feltételek tisztességtelensége miatti megtámadhatóság szempontjából a díjszabás nem minősül jogszabály által megállapítotttnak, illetve olyanak, mint amelyet jogszabály előírásának megfelelően határoztak meg. A díjszabás bírósági megtámadása esetén a közös jogkezelő szervezet kérelmére a bíróság az ellenérdekű felet biztosíték adására kötelezi. A biztosíték összegére a (2) bekezdés szabályai megfelelően alkalmazandók.”

17. §

Az Szjt. 93. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„93. § (1) A közös jogkezelési tevékenység felett – az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 17. §-ával összhangban – gyakorolt felügyelet körében a Magyar Szabadalmi Hivatal évente, illetve szükség esetén ellenőrzi, hogy a nyilvántartásba vétel feltételei a jogkezelő szervezetnél folyamatosan megvalósulnak-e, továbbá, hogy az alapszabály, a felosztási szabályzat és más belső szabályzat rendelkezései nem ütköznek-e a szerzői jogi jogszabályokba.

(2) A közös jogkezelést végző – a 86–89. §-ok alapján nyilvántartásba vett – szervezet a felügyelet ellátásához megküldi a Magyar Szabadalmi Hivatalnak

- a) az alapszabályát;
- b) a szervezeti és működési szabályzatát;
- c) a felosztási szabályzatát;
- d) az ügyintéző és képviseleti szerve tagjainak névsorát;
- e) az éves beszámolóját;
- f) a külföldi közös jogkezelő szervezetekkel kötött képviseleti szerződéseit.

(3) A Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke a felügyelet körében – ha a nyilvántartásba vételhez szükséges feltételek hiányát vagy az (1) bekezdésben említett jogszabályok megsértését észleli – megteszi a következő intézkedéseket:

- a) írásban figyelmezteti a közös jogkezelő szervezet ügyintéző és képviseleti szervét a nyilvántartásba vétel feltételeinek, illetve a szerzői jogi jogszabályoknak megfelelő működés helyreállítására, és erre megfelelő határidőt tűz;
- b) megkeresi az ügyészséget a szervezet törvényességi felügyelete körében meghozható intézkedések megtétele céljából;
- c) ha az a) pontban említett határidő eredménytelenül telt el, vagy a törvényességi felügyeleti intézkedés nem jár eredménnyel, illetve nem várható tőle eredmény, törli a közös jogkezelést végző szervezetet a nyilvántartásból, és ezt a Hivatalos Értesítőben közzéteszi. A törlésre a 89/A. § szabályai alkalmazandók.

(4) Ha az igazságügyért felelős miniszter a közös jogkezelő szervezetek díjszabásaival kapcsolatos feladata körében az (1) bekezdésben említett jogszabályok megsértését észleli, a Magyar Szabadalmi Hivatalnál felügyeleti intézkedést kezdeményezhet.

(5) A Magyar Szabadalmi Hivatal a (2) bekezdésben felsoroltakat rendszeres időközönként, de legalább évente megküldi az igazságügyért felelős miniszternek a szellemi tulajdon védelmével összefüggő feladatai ellátásához szükséges tájékoztatás céljából, továbbá a kultúráért felelős miniszternek a kultúrával kapcsolatos feladatai ellátásához szükséges tájékoztatás céljából.”

18. §

Az Sztj. 94. §-a a következő (11) bekezdéssel egészül ki:

„(11) Ha a jogosult a 35. § (8) bekezdésére figyelemmel az (1) bekezdés e) pontja, illetve a (2) bekezdés alapján igényt érvényesít, a gazdagodás, illetve a kártérítés mértékének megállapításakor figyelembe kell venni a többszörözéshez igénybe vett kép-, illetve hanghordozót terhelő és megfizetett díj mértékét.”

19. §

Az Sztj. 94/B. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha az (1) bekezdés nem alkalmazható, az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, aki a művet sajátjaként a Magyar Szabadalmi Hivatalnál önkéntes műnyilvántartásba vetette és ezt közokirattal igazolja. A mű nyilvántartásba vételéért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.”

20. §

Az Sztj. 100. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A közös jogkezelő szervezet a járulék összegéről, annak felhasználásáról a nyilvánosságot évente, a kultúráért felelős miniszter irányítása alatt működő minisztérium hivatalos lapja útján tájékoztatja.”

21. §

Az Sztj. 104. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az egyeztető testület eljárásának célja, hogy a felek közötti megállapodás létrehozását elősegítse. A közös jogkezeléssel kapcsolatos vitában kezdeményezett egyeztető testületi eljárásról a testület haladéktalanul tájékoztatja az igazságügyért felelős minisztert és a Magyar Szabadalmi Hivatalt.”

22. §

Az Sztj. 105. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az egyeztető testület eljárási szabályzatát a szerzői jogi szakértő testület dolgozza ki, és az igazságügyért felelős miniszter hagyja jóvá. A jóváhagyást megelőzően be kell szerezni a Magyar Szabadalmi Hivatal felügyeletét ellátó miniszternek, valamint a kultúráért, továbbá az informatikáért felelős miniszternek a véleményét.”

23. §

Az Sztj. 112. §-ának (4)–(5) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek, és az Sztj. 112. §-a a következő (6)–(7) bekezdésekkel egészül ki:

„(4) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendelettel megállapítsa az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző alkotása felhasználásának engedélyezésére vonatkozó eljárás részletes szabályait és az eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékét, beszedésének, visszatérítésének módját továbbá az ilyen alkotások nyilvántartásának részletes szabályait.

(5) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy

a) a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével egyetértésben a Magyar Szabadalmi Hivatal által vezetett önkéntes műnyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat, valamint

b) az adópolitikáért felelős miniszterrel és a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével egyetértésben az önkéntes műnyilvántartással összefüggő eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékét, beszedésének és visszatérítésének módját rendelettel megállapítsa.

(6) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy – a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével egyetértésben – a szerzői és a szomszédos jogok közös kezelését végző szervezetekről vezetett nyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat rendelettel megállapítsa.

(7) Felhatalmazást kap a kultúráért felelős miniszter, hogy – az igazságügyért felelős miniszterrel és a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével egyetértésben – az e törvény 23/A. §-ának (4) bekezdése alapján a nyilvános haszonkölcsönzésért a szerzőt megillető díj megállapításához és felosztásához szükséges adatok, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett nyilvános könyvtárak körét rendelettel megállapítsa.”

24. §

Az Sztj. 113. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„E törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 91/250/EGK irányelve (1991. május 14.) a számítógépi programok jogi védelméről;

b) a Tanács 93/83/EGK irányelve (1993. szeptember 27.) a műholdas műsorsugárzásra és a vezeték útján történő továbbközvetítésre alkalmazandó szerzői jogra és a szerzői joghoz kapcsolódó jogokra vonatkozó egyes szabályok összehangolásáról;

c) az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről;

d) az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról;

e) az Európai Parlament és a Tanács 2001/84/EK irányelve (2001. szeptember 27.) az eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról;

f) az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről;

g) az Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve (2006. december 12.) a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról;

h) az Európai Parlament és a Tanács 2006/116/EK irányelve (2006. december 12.) a szerzői jog és egyes kapcsolódó jogok védelmi idejének összehangolásáról;

i) a Bizottság 2006/585/EK ajánlása (2006. augusztus 24.) a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről 6. (a) és (c) alpontja.”

25. §

- (1) E törvény – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivételekkel – 2009. január 1-jén lép hatályba.
- (2) E törvény 8. §-a és 28. §-ának (2) bekezdése 2010. január 1-jén lép hatályba.
- (3) E törvény 3–4. §-a, 7. §-a és 30. §-ának (2) bekezdése 2011. január 1-jén lép hatályba.

26. §

- (1) Az Szt. e törvény 1. §-ával megállapított 19. §-a (1) bekezdésének rendelkezéseit a 2008. december 31-ét követően adott felhasználási engedélyekre kell alkalmazni.
- (2) Az Szt. e törvény 4. §-ával megállapított 23/A. §-a alapján a szerzőt megillető díjat a 2010. december 31-ét követően kölcsönzött műpéldányok nyilvános haszonkölcsönbe adása után kell megfizetni. A díj megállapításához, beszedéséhez és felosztásához szükséges adatokat a (3) bekezdésben meghatározott időponttól kezdve kell gyűjteni, ennek alapján a díjakat 2012-ben kell először felosztani.
- (3) Az Szt. e törvény 10-17. §-ával és 21-22. §-ával megállapított rendelkezéseit a 2008. december 31-ét követően indult eljárásokra kell alkalmazni.

27. §

- (1) E törvény 1–2. §-a, 5–6. §-a, 9–24. §-a, 28. §-ának (1) és (3)–(4) bekezdése, 29. §-a, valamint 30. §-ának (1) bekezdése 2009. január 2-án hatályát veszti.
- (2) E törvény 8. §-a és 28. §-ának (2) bekezdése 2010. január 2-án hatályát veszti.
- (3) E törvény 3–4. §-a, 7. §-a, 25. §-a, 30. §-ának (2) bekezdése, valamint 31. §-a 2011. január 2-án hatályát veszti.
- (3) E § 2011. január 3-án hatályát veszti.

28. §

- (1) A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 115/H. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A Hivatal a szerzői és a szerzői joghoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben – külön jogszabályok alapján – különösen a következő feladatokat látja el:

- a) nyilvántartást vezet a szerzői és a szomszédos jogok közös kezelését végző szervezetekről;
- b) felügyeletet gyakorol a közös jogkezelési tevékenység felett;
- c) előkészíti a közös jogkezelő szervezetek díjszabásainak miniszteri jóváhagyását, és megteszi az ehhez szükséges intézkedéseket;
- d) önkéntes műnyilvántartást vezet;

e) gondoskodik a Szerzői Jogi Szakértő Testület, valamint a Szerzői Jogi Szakértő Testületen belül létrehozott egyeztető testület működtetéséről.”

(2) Az Szt. 115/H. §-a (4) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép és egyidejűleg az a)–e) pontok jelölése b)–f) jelölésre változik:

(A Hivatal a szerzői és a szerzői joghoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben – külön jogszabályok alapján – különösen a következő feladatokat látja el:)

„a) engedélyezi a felhasználást az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző alkotása (árva mű) esetén és vezeti az árva művek nyilvántartását;”

(3) A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: kulturális törvény) 1. számú mellékletének e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában:]

„e) Kép-, illetve hangarchívum: hangok vagy képek, illetve ezek összekapcsolódó – zárt egységet alkotó, vagy önálló részekből zárt egységbe szerkesztett – együtteséből álló dokumentumok gyűjteménye.”

(4) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 13. §-a (2) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény rendelkezéseit]

„a) az iparjogvédelmi és a szerzői jogi eljárásokban;”

[csak akkor kell alkalmazni, ha az ügyfajtaára vonatkozó törvény eltérő szabályokat nem állapít meg.]

29. §

(1) Az Szt.

a) 21. §-ának (7) bekezdésében az „Az (5) bekezdésben” szövegrész helyébe az „A (6) bekezdésben” szövegrész,

b) 38. §-ának (5) bekezdésében a „kép- és hangarchívumok” szövegrész helyébe a „közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívumok” szövegrész, valamint

c) 88. §-ának (1) bekezdésében az „az egyesület” szövegrész helyébe „a szervezet” szövegrész lép.

(2) A kulturális törvény 1. számú mellékletének o) pontjában a „kép- és hangarchívumok” szövegrész helyébe a „kép-, illetve hangarchívumok” szövegrész lép.

30. §

(1) Hatályát veszti az Szt. 88. §-a (1) bekezdésének e) pontja.

(2) Hatályát veszti az Szt. 23. §-ának (7) bekezdése.

31. §

E törvény a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról 5. cikke (2) bekezdésének *c)* pontja;

b) az Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve (2006. december 12.) a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról 2–3. és 5–6. cikkei;

c) a Bizottság 2006/585/EK ajánlása (2006. augusztus 24.) a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről 6. (a) és (c) alpontja.

INDOKOLÁS

a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) módosítása

– részletes szabályokkal fejleszti a közös jogkezelő szervezetek díjszabásai transzparens és a különböző érdekek kiegyensúlyozott figyelembevételére alkalmas jóváhagyását, a díjszabásokkal kapcsolatos jogorvoslatokat, továbbá átalakítja a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami feladatok ellátásának rendjét,

– megteremti az összhangot a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szerzői jogi szabályok és a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról szóló, a 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel egységes szerkezetbe foglalt 92/100/EK tanácsi irányelv (a továbbiakban: haszonkölcsönzési irányelv) között, továbbá

– megfelelő szabályokkal kívánja segíteni a kulturális megőrzést és a kultúra hozzáférhetővé tételét, ami az Európai Bizottság i2010 kezdeményezésének is kiemelt célja, összhangban a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről szóló 2006/585/EK bizottsági ajánlással (a továbbiakban: digitalizálási ajánlás).

Mindezek alapján az Szjt. módosítása az alábbi három fő témakört érinti.

I.1. A közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó szabályozás kiigazítására a gyakorlatban felmerült problémák miatt van szükség. A közös jogkezelő szervezetek által alkalmazott díjtételeket és egyéb szerződési feltételeket megállapító díjszabások miniszteri jóváhagyásának szabályai több ponton hiányosak, ezért a javaslat a jelenleginél részletesebb szabályok bevezetésével kívánja jobban segíteni a közös jogkezelő szervezetek díjszabásaival kapcsolatos jogosulti, felhasználói és egyéb érdekek kiegyensúlyozottabb érvényesülését. Ezt kívánja biztosítani a véleményezésbe kötelezően bevonni szükséges jelentős felhasználó fogalmának definiálása, vita esetén a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: SZJSZT) mellett működő egyeztető testület bevonása lehetőségének szélesebbre nyitása, továbbá a jóváhagyás kritériumainak meghatározása. A javaslat a ma létező jogorvoslatokon túl további jogorvoslatot biztosít a díjszabásokat jóváhagyó miniszteri határozattal, illetve magával a díjszabással kapcsolatban. Mindennek egyszerre kell szolgálnia a felhasználói érdekek jobb figyelembevételét és a díjak érvényesíthetőségét is.

A közös jogkezelésre vonatkozó szabályozás átalakítása szükségessé teszi a közös jogkezelő szervezetek feletti állami felügyeleti rendszer átalakítását is, mivel a díjszabás-jóváhagyás rendjének átalakításával megnövekedett feladatmennyiség a jelenlegi struktúrában nem látható el olyan módon, hogy az biztosítsa a közös jogkezelési piac hatékony működését, figyelemmel a felhasználók és a jogosultak érdekeire is. Emiatt a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami feladatok elkerülnek az Oktatási és Kulturális Minisztériumtól. A feladatok a jövőben az igazságügyért felelős miniszter és a Magyar Szabadalmi Hivatal (a továbbiakban: MSZH) között kerülnek megosztásra oly módon, hogy a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartását az MSZH vezeti, a közös jogkezelő szervezetek díjszabásait az MSZH által lefolytatott előkészítő eljárást követően az igazságügyért felelős miniszter hagyja jóvá, a felügyeleti jogokat pedig az MSZH gyakorolja.

Erre vonatkozóan a javaslatnak az Szjt. 86–90/A. §-ait, továbbá a 93–94. §-ait, 100. §-át, valamint a 104–105. §-ait módosító, illetve beillesztő 10–17. és 20–22. §-ai tartalmazzak rendelkezéseket.

I.2. A javaslat újraalkotja a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szabályozást. A haszonkölcsönzési irányelv szerint a szerzőnek kizárólagos joga van a műve nyilvános haszonkölcsönbe adásának engedélyezésére, amelyet a tagállam egyedi engedélyezési jog nélküli díjigényre korlátozhat, továbbá dönthet úgy, hogy még a díj megfizetése alól is mentesíti intézmények egyes típusait. A hatályos szerzői jogi szabályozás a díj megfizetése alól lényegében valamennyi nyilvános haszonkölcsönzést végző intézményt mentesít (a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárakat), és így kiüresíti a szerző erre vonatkozó jogát. Figyelembe véve, hogy igen hasonló szabályozási megoldások miatt az Európai Bizottság már több tagállam ellen is sikerrel indított kötelezettségszegési eljárást, ezért a módosítás elsősorban azt a célt szolgálja, hogy egy hasonló eljárás megindításának esélye Magyarország ellen csökkenthető legyen. A javaslat egyúttal figyelemmel van a nyilvános haszonkölcsönzési jog nemzetközi szabályozási gyakorlatára és a kulturális szempontokra is. Erre vonatkozóan a javaslat az Szjt. 23. §-át módosító, új 23/A. §-át bevezető és 39. §-át módosító 3–4. és 7. §-ai tartalmazzak rendelkezéseket.

I.3. A Bizottság i2010 kezdeményezése keretében a Digital Libraries projekt nyomán került elfogadásra a digitalizálási ajánlás. Az ajánlás hangsúlyozza az ún. árva művek hozzáférhetővé tétele megkönnyítésének szükségességét, és ösztönzi a tagállamokat az ezzel kapcsolatban való fellépésre.

A mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény alapján létrejött nemzeti filmvagyon hasznosításával, a filmek közönséghez jogszerű módon való eljuttatásának új módjaival kapcsolatban több elemzés, szakértői vélemény és tanulmány is leírja, hogy számos alkotás felhasználására amiatt nincs lehetőség, mert a jogosultak ismeretlenek, vagy ismeretlen helyen tartózkodnak, és így nem szerezhetők be a felhasználási engedélyek. Emiatt szükséges – többek között – a nemzeti kultúra e – még szerzői jogvédelem alatt álló – régebbi részének hozzáférhetővé válása érdekében a ma is működő szerző-, illetve műnyilvántartások, adatbázisok mellett speciális szerzői jogi szabályok alkotása útján lehetővé tenni a felhasználási engedély szerzését. Erre vonatkozóan a javaslatnak az Szjt.-be új 57/A–57/C. §-okat bevezető 8. §-a tartalmaz rendelkezéseket.

I.4. E három fő tárgykörön kívül a javaslat elvégez néhány kisebb jelentőségű kiigazítást is az Szjt.-ben, amelyeket egyrészt az Szjt.-t értelmező jogalkalmazói gyakorlatban kialakult problémák, másrészt a gyakorlatban egyébként felgyűlt tapasztalatok, harmadrészt a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos hatáskörök átalakításából fakadó további hatásköri változtatások indokolnak.

II. A közös jogkezelési szabályok változása

II.1. A közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó szabályozás átalakításának indokai általában

Az Szjt. korábbi módosításai során felmerült gyakorlati tapasztalatok, a Magyar Szabadalmi Hivatal által a Nemzeti Audiovizuális Média Stratégiához készített tanulmány eredményei tükrében, továbbá a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal által támogatott Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Program keretében „Az információs társadalom keretfeltételei és a magyar versenyképesség az EU-integráció tükrében 2004–2007” című kutatási program részeként a Magyar Tudományos Akadémia Infokommunikációs Jogi Centrumának tudományos műhelye által elvégzett kutatómunka eredményeinek felhasználásával szükséges az Szjt. közös jogkezeléssel kapcsolatos egyes szabályainak módosítása.

Az Szjt. közös jogkezelést érintő szabályai javaslat szerinti módosításának központi eleme a díjszabásokra vonatkozó szabályozás átalakítása, ugyanis ma a közös jogkezelő szervezetek által alkalmazott díjszabások jóváhagyásának rendje (Szjt. 90. §) nem kellő részletességgel szabályozott. A jóváhagyási renddel kapcsolatos további problémaként jelentkezett, hogy az Szjt.-ből a jóváhagyás során véleményezésre jogosult jelentős felhasználó fogalma, illetve kritériumai hiányoznak, így legfeljebb a közös jogkezelést végző szervezet egyoldalú tájékoztatása vagy a felhasználó kifejezett kérése alapján, esetlegesen lehet megállapítani, hogy ki minősül jelentős felhasználónak. A felelős jóváhagyást szintén

nehezíti, hogy a miniszter nem rendelkezik minden esetben kellően részletes (közgazdasági és egyéb, a döntéshez elengedhetetlenül szükséges) információkkal, amelyek alapján meg tudná ítélni azt, hogy a díjszabás valóban megfelelő-e, továbbá, hogy mit tehet akkor, ha a beérkezett vélemények és a díjszabás tartalma közt jelentős eltérést észlel.

Éppen e hiányosságok miatt szükséges a jogorvoslati rend kiegészítése is. A díjszabásokkal kapcsolatban ma egyesületi határozatként van lehetőség a polgári bíróság előtti megtámadásra [az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény 10. §-ának (1) bekezdése], ennek bekövetkezte azonban nem életszerű, hiszen a megtámadásra az egyesületi tagok jogosultak, és ők kis valószínűséggel vitatnának egy esetlegesen túlzó díjszabást. A díjszabások általános szerződési feltételekként történő megtámadását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapján a bírói gyakorlat kizárta: a díjszabásokat olyan általános szerződési feltételeknek tekintette, mint amelyeket jogszabály felhatalmazása alapján és miniszteri jóváhagyás mellett határoznak meg, ezért a Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése értelmében kizárt ezek megtámadásának lehetősége. A díjszabások versenyfelügyeleti eljárásban történő felülvizsgálhatóságát a Gazdasági Versenyhivatal igen szűkre korlátozta: korábbi álláspontja szerint gyakorlatilag nem lehet megállapítani, hogy mihez képest alacsony vagy magas a jogdíj, így a jogdíj teljes nagysága tekintetében nincs helye versenyfelügyeleti eljárásnak. Kizárólag a díjnak a közös jogkezelő szervezet által felszámolt költség-részében képzelhető el az eljárás, mivel ez az a része a díjnak, amelyet a ráfordítás alapján is lehet vizsgálni. Ezen megszorító álláspontjától a GVH legújabb gyakorlata is csak annyiban mozdult el, hogy elismerte, hogy a szerzői jogdíjak esetében nem a díj mértéke, hanem megállapításának módja alapján vizsgálható az esetleges tisztességtelenség, ugyanakkor ez a vizsgálat – a jogintézmény jellegéből fakadóan – továbbra is csak korlátozott, és nem is terjed ki valamennyi díj-megállapítási módszerre. Végül sajátos jogorvoslatként a kultúráért felelős miniszter abban az esetben, ha a közös jogkezelő szervezet működésében visszásságot észlel (különös tekintettel az alapszabály, a felosztási szabályzat és más belső szabályzatok szerzői jognak való megfelelésére, illetve a bejegyzés feltételeinek való folyamatos megfelelésre), felügyeleti intézkedéseket foganatosíthat. (A felügyeleti intézkedés azonban közvetlenül nem a díjszabásokban meghatározott díjak befolyásolásának eszköze, de elképzelhető, hogy a működés egyéb rendellenességei hatnak ki a díjakra is.)

A díjszabásokkal kapcsolatban megnövekvő állami feladatteher szükségessé tette annak megfontolását is, hogy a jelenlegi szervezeti struktúra hatékonyan el tudja-e azt látni a jövőben is. A hatékonyság fenntarthatóságát azonban jobban tudja garantálni az, ha a feladatok olyan módon átcsoportosításra kerülnek, hogy a védelem szintje ezáltal ne csökkenjen, a feladatokat továbbra is arra megfelelően felkészült szervezet végezze, és a korábbi problémák is kezelhetők legyenek. Mindez magával hozza a szerzői joggal kapcsolatos egyéb hatáskörök kiigazításának szükségességét is – mindvégig szem előtt tartva a területnek a kultúrával való szoros kapcsolata fenntartásának igényét.

Végül a közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó szabályozásban szükséges néhány kisebb jelentőségű átalakítás elvégzése: így a közös jogkezelő szervezet törlésére vonatkozó részletes eljárás szabályozása és a nyilvántartásba vétel feltételei között a reprezentativitásra vonatkozó feltétel diszkriminatív jellegének megszüntetése.

II.2. A javaslat közös jogkezelést érintő részei

II.2.1. A díjszabások jóváhagyási rendjének átalakítása

A közös jogkezelő szervezetek díjszabásainak jóváhagyási rendjét a javaslat az Szt. 90. §-át érintő módosítással, részletes szabályok bevezetésével teszi könnyebben alkalmazhatóvá mind a közös jogkezelő szervezetek, mind a véleményezésben résztvevők, mind a jóváhagyásra jogosult szervek

számára. A közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami hatáskörök átalakítása nyomán a díjszabások jóváhagyásának rendje is megváltozik: az MSZH folytatja le a véleményezést az arra jogosult felhasználókkal és állami szervekkel, esetlegesen bevonva az egyeztető testületet is. Ezt követően terjeszti az igazságügyért felelős miniszter elé a díjszabást jóváhagyásra, aki annak tükrében hagyja jóvá a díjszabást, hogy az megfelel-e a szerzői jogi szabályoknak (ideértve az anyagi és eljárásjogi szabályokat, illetve a magyar, a közösségi és a nemzetközi jogi rendelkezéseket is).

A javaslat értelmében a közös jogkezelő szervezetnek úgy kell megküldenie az MSZH számára a díjszabást, hogy a díjszabás tervezett alkalmazásának kezdő időpontja és a benyújtás között legalább három hónapnak kell eltelnie. Ezt követően az MSZH felhívást tesz közzé a jelentős felhasználók és felhasználói érdekképviseleti szervezetek számára, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzanak véleményezési szándékukról. A díjszabás teljes véleményezését az arra jogosult állami és piaci szereplőkkel (a véleményezésre felhívás idejét is beleszámítva) hatvan napon belül kell lefolytatni. Ha az MSZH azt állapítja meg, hogy a díjszabás és a vélemények között jelentős eltérés van, e hatvan nap lejártát követően haladéktalanul tájékoztatja erről az érintetteket, akiknek a kézhezvételtől számított nyolc nap áll rendelkezésére ahhoz, hogy az egyeztető testülethez forduljanak. Az egyeztető testületi eljárást negyvenöt nap alatt kell lefolytatni, és erre a negyvenöt napra az MSZH a jóváhagyásra irányuló eljárást felfüggeszti.

A javaslat további újdonsága, hogy definiálja a jelentős felhasználó és a felhasználói érdekképviseleti szervezet fogalmát. Erre amiatt van szükség, mert a véleményezésre jogosult állami szereplők (a kultúráért és az informatikáért felelős miniszterek) mellett nem egyértelmű, hogy az MSZH-nak kit kell még bevonnia a véleményezésbe. A jelentős felhasználóként való elismerés feltétele, hogy a felhasználó által a bejelentés évét megelőző naptári évben fizetett jogdíj releváns jelentőségű legyen az érintett díjszabás alapján megfizetett összes jogdíjhoz viszonyítva. A küszöböt a javaslat viszonylag magasan tartja (1%), annak érdekében, hogy valóban csak a jelentős díjfizetők legyenek véleményezésre jogosultak, vagyis a túl sok véleményező bevonása ne veszélyeztesse a díjszabások jóváhagyását, ugyanakkor a leginkább érintett felhasználók véleményét mindenképp figyelembe vegyék.

A felhasználói érdekképviseleti szervezet definíciója is azt a célt szolgálja, hogy olyan szervezetet vonjon be az MSZH a véleményezésbe, amelynek tevékenysége kiterjed tagjai érdekeinek a díjszabások véleményezése során történő képviseletére, és díjfizetési kötelezettséggel ténylegesen érintett. Az érdekképviseleti szervezet akkor jogosult a véleményezésre, ha a tagjai által együtt megfizetett jogdíj a bejelentés évét megelőző naptári évben az adott díjszabás alapján megfizetett jogdíj legalább 10%-át elérte. A nyilatkozat természetesen kérhető a közös jogkezelő szervezettől korábban is, mint ahogyan az MSZH az erre vonatkozó felhívást közzétenné. A küszöbök kialakításánál megfontolásra került az a szempont is, hogy – a jelenlegi felhasználói kör által fizetett díjak mértékének figyelembevételével – minden díjtípus esetében biztosított legyen a véleményezés lehetősége.

Figyelemmel arra is, hogy a közös jogkezelő szervezetek gyakran még a díjszabás jóváhagyásra való benyújtása előtt egyeztetnek a felhasználói szervezetekkel, ezért a javaslat értelmében nem kell bevonni a véleményezésbe a jelentős felhasználót, illetve a felhasználói érdekképviseleti szervezetet (és annak tagját) akkor, ha az érintettek előzetesen – az érintett díjszabással összefüggésben – díjfizetési megállapodást (keret-felhasználási szerződést, illetve keret-díjfizetési megállapodást) kötöttek.

Ha az MSZH úgy értékeli, hogy a díjszabás és a beérkezett észrevételek között jelentős eltérés van, erről az érintetteket tájékoztatja. Mivel a hatályos szabályozás nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy ilyen esetben mit tehet a véleményezést vezető szerv, a javaslat itt is kiegészítő szabályt fogalmaz meg: az érintettek bármelyike a jelentős véleményeltérésről szóló tájékoztatás kézhezvételét követő nyolc napon belül az SZJSZT mellett működő egyeztető testülethez fordulhat. Ha az egyeztető testülethez fordultak a felek, és itt megegyezés született köztük, az MSZH eszerint terjeszti az igazságügyért felelős miniszter elé jóváhagyásra a díjszabást. Ha a felek az egyeztető testület előtt sem egyeztek meg, az MSZH az egyeztető testület szakértői javaslatát figyelembe véve teszi meg előterjesztését. Ha az egyeztető testület nem tesz javaslatot, vagy a felek egyáltalán nem fordulnak az

egyeztető testülethez, akkor az MSZH ennek a ténynek a közlésével terjeszti az igazságügyért felelős miniszter elé jóváhagyásra a díjszabást. A díjszabás előterjesztésére az MSZH-nak az arra okot adó esemény (a megegyezés, a javaslattétel, az egyeztető testülethez fordulás elutasítása) után tizenöt nap áll rendelkezésére. Az igazságügyért felelős miniszter az előterjesztés kézhezvételétől számított tíz napon belül dönt a jóváhagyásról.

A miniszteri jóváhagyással szemben speciális jogorvoslatot tesz lehetővé a javaslat – tekintettel arra is, hogy a jóváhagyási eljárás nem a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályai keretében került szabályozásra. A nemperes eljárásra vonatkozó szabályok szerinti felülvizsgálat eszközével való visszaélés megakadályozását az kívánja garantálni, hogy az eljárásban a bíróság nem függesztheti fel a miniszteri határozat végrehajtását, és a határozatot vitató félnek az általa egyébként fizetendő jogdíjat biztosítékként le kell tennie.

A Legfelsőbb Bíróság egy ítéletében kimondta (Pf. IV.25 653/1999/6.), hogy a díjszabás a Ptk. 209. §-ának (5) bekezdése értelmében jogszabály előírásának megfelelően meghatározott általános szerződési feltételnek minősül, és így nem támadható meg tisztességtelenségre hivatkozással, amivel lényegében kizárta a díjszabások polgári úton való vitatását. Az eredeti jogalkotói szándékkal ez az értelmezés nem összeegyeztethető, ugyanis a miniszteri jóváhagyás önmagában nem jelenti azt, hogy a díjszabás tartalmilag is a jogszabály előírásának megfelelően született volna, mivel a jogszabály jelenleg csak eljárási szabályokat tartalmaz. Ennek a jogorvoslati lehetőségnek a visszaállítása érdekében szükséges annak törvényi kimondása, hogy a díjszabás nem esik a Ptk. 209. §-a (5) bekezdésének hatálya alá, és így tisztességtelenségre hivatkozva megtámadható polgári eljárásban. A visszaélés lehetőségét itt is biztosíték letételének előírása kívánja kizárni.

II.2.2. A közös jogkezelő szervezet törlése

A közös jogkezelést végző szervezetnek a nyilvántartásból való törlésére két módon kerülhet sor: a 93. § (2) bekezdésének *c)* pontja alapján felügyeleti intézkedés körében, ha a közös jogkezelést végző szervezet határidőben nem gondoskodik a szerzői jogi jogszabályoknak megfelelő működés helyreállításáról, vagy a törvényességi felügyeleti intézkedés nem jár eredménnyel, illetve ha a közös jogkezelő szervezet saját döntése alapján szűnik meg. Azonban csak akkor indokolt különös szabályokat alkotni a további joggyakorlásra vonatkozóan, ha a jogosultak joggyakorlása a törlést követően igen nehezen oldható meg egyedileg: ez a kötelező közös jogkezelés eseteit jelenti. Emiatt az új 89/A. § szabályai azt a célt szolgálják, hogy akkor is fenntartható legyen a joggyakorlás, ha ilyen közös jogkezelő szervezet törlésére kerül sor. Mivel azonban a miniszter nem kötelezheti a jogosultakat arra, hogy közös jogkezelő szervezetet alakítsanak, illetve, hogy a már működő egyesületük közös jogkezelő szervezetként történő nyilvántartásba vételét kérjék, ezért a szabály csak az új közös jogkezelő szervezet létrehozását támogató, illetve az átmenetet – elsősorban a díjak beszedését és felosztását – könnyítő rendelkezéseket tartalmaz.

II.2.3. A reprezentativitás nyilvántartásba vételi feltételének átalakítása

A közös jogkezelésre vonatkozó szabályok közül kisebb jelentőségű módosítás érinti a nyilvántartásba vétel feltételei közül a reprezentativitás feltételét, mivel a mai szabály (miszerint csak az a szervezet vehető fel a közös jogkezelést végző szervezetek nyilvántartásába, amelynek tagja, vagy amelyhez csatlakozni kíván az egyesület által megjelölt jogkezelési tevékenységben érdekelt *belföldi jogosultak* jelentős része), egyrészt pontatlan, másrészt sérti az állampolgársági diszkrimináció tilalmát. A reprezentativitás feltétele általánosságban természetesen nem kerül eltörlésre, mivel a javaslatnak nem célja, hogy jelentéktelen szervezetek tömeges piacra lépése ellehetetlenítse a közös jogkezelés hatékonyságát: a javaslat pontosabban írja körül, hogy milyen személyi körrel kell kapcsolatban állnia a közös jogkezelő szervezetnek ahhoz, hogy bejegyzésre kerülhessen.

II.2.4. A közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami felügyeleti rend átalakítása

A közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami feladatok (így különösen a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartásának vezetése, a díjszabások jóváhagyása és a szakmai felügyelet gyakorlása) a javaslat nyomán áthelyezésre kerülnek az OKM-től az MSZH-hoz és az IRM-hez. Az új rendszerben a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartását az MSZH vezeti, a díjszabások jóváhagyása az MSZH által előkészítve az igazságügyért felelős miniszter hatáskörébe tartozik, a felügyeletet pedig – tekintettel a nyilvántartással kapcsolatos szankcióra is – a nyilvántartást vezető szervezet, az MSZH gyakorolja. Az új rendszerben az OKM feladata a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatban a díjszabások véleményezése kapcsán nem szűnik meg, hanem funkciójával összhangban a kulturális szempontok kifejezésére és érvényesítésére irányul. A díjszabások véleményezése körében az informatikáért felelős miniszter hatásköre is bővül. A feladatkörök ilyen átalakítása pedig indokolja a szerzői joggal kapcsolatos egyéb – kisebb jelentőségű – hatásköri szabályok kiigazítását is.

III. A nyilvános haszonkölcsönzés jogára vonatkozó szabályozás átalakítása

III.1. A közösségi jognak való megfelelés és a kultúra támogatásának célja

A haszonkölcsönzési irányelv szerint a szerzőnek kizárólagos joga van a műve nyilvános haszonkölcsönbe adásának engedélyezésére, amelyet a tagállam egyedi engedélyezési jog nélküli díjgényre korlátozhat, továbbá dönthet úgy, hogy még a díj megfizetése alól is mentesíti az intézmények egyes típusait. A hatályos szerzői jogi szabályozás a díj megfizetése alól lényegében valamennyi nyilvános haszonkölcsönzést végző intézményt mentesít (a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárakat), és így kiüresíti a szerző erre vonatkozó jogát. Figyelembe véve, hogy ehhez igen hasonló szabályozási megoldások miatt az Európai Bizottság már több tagállam ellen is sikerrel indított az Európai Bíróság előtt kötelezettségszegési eljárást, ezért a javaslat e része elsősorban azt a célt szolgálja, hogy egy hasonló eljárás megindításának esélye Magyarország ellen csökkenthető legyen. Tekintettel azonban arra is, hogy a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó irányelvi szabályok lehetővé teszik azt, hogy a tagállam a díj megállapításánál figyelemmel legyen a kulturális célokra is, a szabályozás átalakításával lehetővé válik kulturális célok – a jogintézmény jellegéből adódóan elsősorban az irodalom – támogatása a közösségi jog alapelveinek tiszteletben tartása mellett.

Ezek a szabályok egy szélesebb, a kultúra – digitális – megőrzésének és hozzáférhetővé tételének koncepciójába kell, hogy illeszkedjenek, mivel ahhoz, hogy a kultúra terjedésében a könyvtárak a jövőben is fontos szerepet kapjanak, hosszú távon nem elegendő pusztán a (ma még kizárólag offline) nyilvános haszonkölcsönzés segítése. Ez csak korszerű, a fejlett műszaki környezetnek is megfelelő könyvtári szolgáltatások kialakításával képzelhető el, aminek alapja a műpéldányok digitalizálása és az ily módon való hozzáférhetővé tétele, a szerzői jogban ehhez ma is nyitva álló, illetve a jövőben nyíló lehetőségek megfelelő kihasználásával. Ehhez a javaslat az intézményi többszörözéseket rendező szabad felhasználási szabályok egyszerűsítésével és az ún. árva művekre vonatkozó szabályok bevezetésével járul hozzá.

III.2. A haszonkölcsönzési irányelv szabályozási rendszere

A haszonkölcsönzési irányelv szabályozza részletesen a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szerzői kizárólagos jogot. Az irányelv 1. cikke (1) bekezdésének értelmében a tagállamok a bérbeadás és a nyilvános haszonkölcsönzés tekintetében kizárólagos engedélyezési jogot biztosítanak a jogosultak számára. A haszonkölcsönzés olyan, a nyilvánosság számára nyitva álló intézmények által történő, időben korlátozott hozzáférhetővé tétel, amely sem közvetlenül, sem közvetve nem szolgál gazdasági vagy kereskedelmi előnyszerzést. Az irányelv 2. cikke (1) bekezdésének *b)* pontját értelmező

(11) preambulumbekzdés szerint amennyiben a nyilvánosság számára nyitva álló intézmények a haszonkölcsönzés fejében olyan díjat állapítanak meg, amelynek mértéke nem haladja meg az intézmény működési költségeinek fedezéséhez szükséges mértéket, az nem minősül közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előnszerzésnek.

Az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok eltérjenek attól, hogy a nyilvános haszonkölcsönzés esetében kizárólagos jog illesse meg a szerzót, feltéve, hogy a szerzők legalább díjazásban részesülnek e haszonkölcsönbe adás ellenében. A 6. cikk (2) bekezdése a hangfelvételben foglalt művek, a filmalkotások és a számítógépi programalkotások tekintetében rögzíti azt, hogy a kizárólagos jog korlátozása esetében is fenn kell maradnia legalább a szerző díjigényének. Jelentősége e szabálynak amiatt van, mivel az itt kiemelt alkotás-típusokon gyakran nem csak szerzői jogi, de szomszédos jogi jogosultaknak is fennállhat nyilvános haszonkölcsönzési joga. A szomszédos jogi jogosultak joga tekintetében azonban a 6. cikk (2) bekezdése alapján a tagállamoknak lehetőségük van arra is, hogy azt akár még díjigény formájában se biztosítsák számukra. A tagállamok a 6. cikk (1) bekezdése alá tartozó műtípusok esetében a díj megállapításánál figyelembe vehetik továbbá kultúrátámogatási céljaikat is, ez azonban nem vonatkozik a hangfelvételben foglalt művek, a filmalkotások és a számítógépi programalkotások szerzőit esetlegesen megillető díjra. A tagállamok a 6. cikk (3) bekezdésében lehetőséget kaptak arra is, hogy még a díjfizetés alól is mentesítsék intézmények bizonyos típusait. Az irányelv megfogalmazása (*certain categories of establishments*) és az e fogalom túl tág értelmezése miatt indított kötelezettségszegési eljárásokban az Európai Bíróság által hozott ítéletek egyértelműen utalnak arra, hogy a közösségi jogalkotó olyan szűk körben kívánta lehetővé tenni a mentesítést, ami nem jár a haszonkölcsönzési jog teljes kiüresítésével.

III.3. A hatályos magyar szabályozás problémái

A hatályos magyar szabályozás az irányelv megfontolásait alapvetően követi, mivel a törvény eredeti szövegének elfogadásakor már figyelembe vették az irányelv szabályait. Azóta csak a kivételi kört rendező 39. § módosult az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló a 2003. évi CII. törvény 54. §-a nyomán, amely 2004. május 1-től hatályos.

Az Sztj. 23. §-a a nyilvános haszonkölcsönzés jogát a terjesztés egyik típusaként szabályozza. Az Sztj. 23. §-ának (3) bekezdése a filmalkotások, a hangfelvételben foglalt művek, valamint a szoftverek esetében biztosít csak kizárólagos engedélyezési jogot a szerzőknek, míg a többi műtípus esetében a kizárólagos jogot a haszonkölcsönzési irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban engedélyezési jog nélküli díjigényre szorítja [Sztj. 23. § (7) bekezdés]. E díjigény csak közös jogkezelés útján érvényesíthető, a jogosultak díjukról csak a felosztás időpontját követő hatállyal, a rájuk jutó összeg erejéig mondhatnak le. A hangfelvételben rögzített művek tekintetében a haszonkölcsönzéshez a szerző, az előadóművész és a hangfelvétel-előállító engedélye szükséges [a szerzők és az előadóművészek kötelező közös jogkezelésben gyakorolják e jogukat az Sztj. 78. §-ának (2) bekezdése alapján], a filmalkotások tekintetében a haszonkölcsönbe adáshoz a szerző engedélyén kívül a filmelőállító egyedi engedélye is szükséges [Sztj. 82. § (1) bekezdés *b*) pont].

Az Sztj. 39. §-a jelenleg szabad felhasználásként a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak számára biztosítja a szabad haszonkölcsönbe adás gyakorlását az irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján, de ez nem vonatkozik a szoftverre és a számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisra, ezek tekintetében tehát az általános szabályok érvényesülnek: a szoftver könyvtári haszonkölcsönzése is a szerző engedélyét igényli az Sztj. 23. §-ának (3) bekezdése szerint, az adatbázis esetében pedig díjigényt von maga után az Sztj. 23. §-ának (7) bekezdése szerint. Az ily módon kedvezményezett intézményi körbe az Sztj. 1999-ben elfogadott, eredeti szövege szerint a nyilvános könyvtárak tartoztak. A nyilvános könyvtárrá nyilvánítás feltételeit a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: kulturális törvény) 54. §-a pontosan meghatározza, ebbe a körbe hozzávetőlegesen 1700 könyvtár tartozik. Az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló 2003. évi CII. törvény 67. §-a nyomán ez a

kör könyvtárszakmai megfontolásokból kibővült a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak körére. A törvényhez fűzött miniszteri indokolás szerint „egyes szakkönyvtárak – jóllehet nyilvános szolgáltatásokat nyújtanak – nem szerepelnek a nyilvános könyvtárak jegyzékében, ugyanakkor indokolt, hogy a közönség számára nyitva álló ilyen könyvtárak által történő haszonkölcsönbe adás is szabad felhasználás legyen.” A 39. § kedvezményezett köréből így ma csak a ténylegesen zárt, ún. „belső” könyvtárak (pl. tanszéki, céges könyvtárak) maradnak ki, amelyek azonban egyébként sem végeznek nyilvános haszonkölcsönzési tevékenységet. Ez pedig azt eredményezi, hogy a kedvezmény *de facto* általános hatályú, ami a szerzők nyilvános haszonkölcsönzési jogának kiüresedését és ezzel a közösségi jog megsértését jelenti.

III.4. A közösségi jog fejlődése az Szjt. elfogadása óta

A haszonkölcsönzési irányelv eredeti szövege (mára hatályon kívül helyezett) 5. cikkének (4) bekezdése alapján a Bizottságnak a tagállamokkal együttműködve 1997. július 1. előtt jelentést kellett készítenie a nyilvános haszonkölcsönbe adásról. Tekintettel arra, hogy az implementáció számos akkori tagállamban késedelmet szenvedett, a Bizottság a jelentést csak 2002. szeptember 12-én adta ki [*Report from the Commission to the Council, the European Parliament and the Economic and Social Committee on the public lending right in the European Union, COM (2002) 502 final of 12 September 2002*]. A jelentés kifejezetten hangsúlyozza, hogy a nyilvános könyvtárak teljes körének vagy többségének mentesítése a szerzői engedélyezés, illetve az engedélyezési jog nélküli díjigény alól ellentétes a közösségi jogalkotó szándékával. Felhívta a figyelmet a jelentés arra is, hogy ha a tagállam úgy dönt, hogy nem biztosít kizárólagos szerzői jogot a haszonkölcsönzés tekintetében, az így fennmaradó díjigénynek is összhangban kell állnia az EK-Szerződés 6. cikkével (ma 12. cikk), ahogy azt az irányelv (18) preambulumbekkezdése (ma 14. preambulumbekkezdés) is kimondja, vagyis nem eredményezhet állampolgárság szerinti megkülönböztetést. A Bizottság elégtelennek tartotta a harmonizációt számos tagállamban, mivel azok egyáltalán nem, vagy csak részben, illetve hibásan ültették át az irányelv rendelkezéseit. 2002 óta a Bizottság számos tagállam ellen indított az EK-Szerződés 226. cikke szerint kötelezettségszegési eljárást, következetesen érvényesítve azokat az elveket, amelyeket a jelentésben megfogalmazott (az implementáció szükségessége, az eltérést engedő szabályok megszorító értelmezése, a diszkrimináció-mentesség).

A Belgiummal szemben a C-433/02. számú ügyben hozott ítéletében az Európai Bíróság megállapította, hogy az is az irányelv hiányos átültetését jelenti, ha csak a díjfizetés konkrét mértékét nem határozza meg a tagállam, mivel ez is azt eredményezheti, hogy a szerzők ténylegesen nem részesülnek díjban. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a tagállamoknak lehetősége, és nem pedig kötelezettsége az intézmények egyes kategóriáit mentesíteni a díjfizetés alól. Vagyis ha egy tagállam nem képes megalapozott különbséget tenni az intézmények típusai között, abból nem az következik, hogy minden intézményt mentesítenie kell a díjfizetési kötelezettség alól, hanem éppen ellenkezőleg: minden intézménnyel szemben fenn kell tartania ezt a kötelezettséget. Franciaországgal szemben szintén a végrehajtási szabályok miatt indított a Bizottság kötelezettségszegési eljárást, ez az ügy azonban nem került a Bíróság elé, mivel még ezt megelőzően megszületett a módosító jogszabály.

Az ügyek egy másik csoportjában először a Portugáliával szemben indított C-53/05. számú eljárásban erősítette meg az Európai Bíróság a Bizottság jelentésében már megfogalmazott tételt, amely szerint sérti az irányelv 5. cikkének (3) bekezdését [ma 6. cikk (3) bekezdés], ha a tagállam valamennyi haszonkölcsönzést végző intézményt vagy azok egy jelentős részét mentesíti a díjfizetési kötelezettség alól. A portugál szerzői jogi törvény értelmében a díjfizetési kötelezettség alól a nyilvános, az egyetemi, iskolai könyvtárak, múzeumok, közgyűjtemények, non-profit magánszervezetek mentesültek. Hasonló okból állapította meg a közösségi jogból fakadó kötelezettség megsértését az Európai Bíróság Spanyolországgal szemben a C-36/05. számú ügyben, Írországgal szemben a C-175/05. számú ügyben, Luxemburggal szemben a C-180/05. számú ügyben és Olaszországgal szemben a C-198/05. számú ügyben. Az Európai Bíróság megalapozottnak tartotta a Bizottságnak azt a kifogását, hogy egyetlen

közintézményben végzett haszonkölcsönzési tevékenység után sem kaptak a szerzők díjazást. Az ilyen széles körű kivételképzés pedig gyakorlatilag a szabályozás kiüresítésével jár, hiszen nem érvényesül a haszonkölcsönzés joga, és az ilyen szabályozási megoldás ahhoz hasonló hatással jár, mintha át sem ültették volna az irányelvet.

A Bizottság egy harmadik csoportban – még bírósági szakaszba el nem jutott – kötelezettségszegési eljárásokat indított hivatalos felszólítás küldésével Dánia, Svédország és Finnország ellen diszkriminációt megvalósító szabályozási megoldások miatt. Dánia esetében azt kifogásolta a Bizottság, hogy haszonkölcsönzésért járó díjat csak a dán nyelven publikált könyvek szerzői, fordítói és illusztrátorai kapnak, Svédországban a díjból való részesedés feltétele az, hogy a svéd nyelvű alkotás szerzőjének Svédországban legyen az állandó lakóhelye, vagy a fő tevékenységét ott végezze. Finnországban csak azok az írók, fordítók és illusztrátorok részesülnek a díjból, akik Finnországban élnek, illetve éltek, és a műveik gazdagítják a finn kulturális életet.

III.5. Az Szjt. haszonkölcsönzésre vonatkozó szabályainak módosítása

A Bizottság jelentése, illetve az Európai Bíróság nyilvános haszonkölcsönzési jogot érintő ítéletei nyomán szükséges az Szjt.-ben a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szabályok átalakítása. A szabályozás három fő pillére a 23. §, 23/A. § és a 39. §, amelyet kiegészítenek a szomszédos jogi jogosultak nyilvános haszonkölcsönzési jogára vonatkozó – a módosítással nem érintett – szabályok és a javaslat 26. §-ának (2) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezés.

A módosítás után nem csak a filmalkotások, a hangfelvételen foglalt művek és a szoftverek nyilvános haszonkölcsönbe adásának engedélyezése lesz a szerző kizárólagos joga, hanem valamennyi műtípusé (amiből egyes – a 39. §-ban megjelölt – intézményekben végzett haszonkölcsönzések jelentenek kivételt). A hangfelvételen foglalt művek és a filmalkotások szerzői e kizárólagos jogukat kötelező közös jogkezelésben érvényesíthetik, az e műtípusok vonatkozásában érintett szomszédos jogi jogosultak közül az előadóművészek szintén kötelező közös jogkezelésben [Szjt. 78. § (2) bekezdés], a hangfelvétel-előállítók [Szjt. 78. § (1) bekezdés] és a filmelőállítók ugyanakkor egyénileg (vagy döntésük alapján önkéntes közös jogkezelés útján) gyakorolhatják e jogukat [Szjt. 82. § (1) bekezdés b) pont].

Az új szabályozás azon műtípusok tekintetében is „élő joggá” teszi a haszonkölcsönzési jogot, amelyek esetében a felhasználás tömegessége miatt lehetetlen az egyedi jogérvényesítés, de részben éppen emiatt nem eshetnek szabad felhasználás alá sem. A jog gyakorolhatósága érdekében tehát az irodalmi művek és a kottában foglalt zeneművek nyilvános haszonkölcsönbe adásának kizárólagos szerzői jogát a szabályozás kötelező közös jogkezelésben érvényesíthető díjigényre korlátozza, amelynek kötelezettje valamennyi nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtár, a 39. §-ban foglalt, a közösségi joggal összhangban megállapított szűk kivétellel. Mivel azonban a kultúrához való hozzáférést jelentősen elnehezítené, ha a könyvtárak ezt a díjat az olvasókra hárítanák át, ezért az állam átvállalja annak megfizetését: a díjfizetési kötelezettséget a területért felelős tárca költségvetéséből közvetlenül kell teljesíteni 2012-től kezdve. Figyelemmel arra, hogy a felhasználási cselekmények (vagyis minden egyes nyilvános haszonkölcsönbe adás) nyomon követése jelentős adminisztratív és anyagi teherrel járna, a javaslat a felhasználások volumenére vonatkozó, a díj felosztásához szükséges adatok megállapítására egyszerűsített rendszert vezet be, amelyben az adatszolgáltatásra kötelezett, reprezentatív könyvtárak körét, illetve a díj megállapításához és felosztásához szükséges adatokat a kultúráért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.

Az adatok megállapításának egyszerűsítése nem jelenti azt, hogy a jogosultak ne a felhasználás arányában részesüljenek a jogdíjból, a felosztás tekintetében a szerzői jog általános szabályai érvényesülnek. A haszonkölcsönzési irányelv 6. cikkének (1) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy a díj meghatározásánál a tagállamok figyelembe vegyenek kultúrátámogatási célokat is. Ezzel a lehetőséggel élve a javaslat két esetkörben eltér az általános szabályoktól: egyrészt azokat a díjakat, amelyeknek az egyedi felosztása nem lenne megoldható, mivel a felosztás költsége meghaladná a

felosztható díj mértékét, kulturális célra kell fordítani, másrészt az ezt követően fennmaradó, befolyt díjak 50%-ával kapcsolatban a közös jogkezelést végző szervezet a felosztás helyett dönthet úgy, hogy ezt szintén kulturális célokra használja fel. Az előbbi esetkörben kötelező a díj kulturális célokra fordítása, a második esetben a közös jogkezelést végző szervezet mérlegeli, hogy egyedileg osztja-e fel, vagy kulturális célra fordítja azokat. Figyelemmel arra, hogy ez az egyetlen, törvényi szinten lehetővé tett eltérés a szerzői díjak felosztásának főszabálya alól, csak szigorú szabályok között, állami kontroll mellett kerülhet sor a díj kulturális célra fordítására: a felosztási szabályzat erről szóló rendelkezéseit véleményezésre előzetesen meg kell küldeni a kulturális miniszternek. A felosztási szabályzatnak a díjak kulturális célokra fordításáról szóló részei csak a miniszter egyetértésével alkalmazhatók. (Természetesen a főszabály alól itt nevesített kivétel azt nem zárja ki, hogy a jogosultak az önrendelkezési joguk és az egyesületi demokrácia körében más jogdíjfajták esetében úgy rendelkezzenek, hogy azt a közös jogkezelő szervezet egyedileg ne ossza fel a díjakat részükre, hanem más célokra fordítsa azokat.)

A haszonkölcsönzési irányelv 6. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok az intézmények egyes típusait mentesítsék a nyilvános haszonkölcsönzés fejében járó díj megfizetésének kötelezettsége alól. A közösségi jog értelmében a díjfizetés alól társadalmilag jelentős – például kulturális, oktatási – célok érvényesítése érdekében kiemelhetők egyes intézmények, amelyek anélkül adhatnak nyilvános haszonkölcsönbe műveket, hogy ahhoz a szerző engedélye kellene, vagy akár díjat kellene fizetni ezért. A javaslat a hatályos szabályozáshoz képest jóval szűkebb körben mentesíti a könyvtárakat a díjfizetési kötelezettség alól: csak azokra a gyűjteményekre terjed ki a kivétel, amelyek szerepelnek a kulturális törvényben meghatározott országos szakkönyvtárak között. Ezek köre erősen korlátozott (jelenleg 11 könyvtár minősül országos szakkönyvtárnak), és egyébként olyan kiemelkedő kulturális, tudományos jelentőségű gyűjtemények, amelyek esetében különösen indokolt a hozzáférés szabad felhasználással való segítése. A kivétel azonban nem vonatkozik a szoftverekre és a számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisokra, így ezek esetében a nyilvános haszonkölcsönbe adás továbbra is minden esetben a jogosultak kizárólagos engedélyezési joga alá tartozik.

A javaslat összehangolja a nyilvános haszonkölcsönzési szabályokat a nyilvános könyvtári ellátás céljára készült példányok többszörözésére vonatkozó szabad felhasználási szabállyal [Szjt. 35. § (4) bekezdésének *b*) pontja]. A szabad felhasználás alapján többszörözött példányok a nyilvános könyvtári ellátás keretében a nyilvános haszonkölcsönzés során osztják az eredeti példányok sorsát, vagyis a többszörözött példányokra a nyilvános haszonkölcsönzésre egyébként irányadó szabályok alkalmazandók, mivel ezek a szabályok nem tesznek különbséget az eredeti és a másolt műpéldányok között. Az eredeti példányoknak a könyvtárak közötti átadása – mint szűk értelemben vett könyvtárközi kölcsönzés – a nyilvános haszonkölcsönzés beleértett előcselekménye, természetesen nem keletkeztet külön nyilvános haszonkölcsönzési díjfizetési kötelezettséget, ezt a többszörözött példányok esetében az Szjt. 40. §-a külön is kimondja.

Tekintettel arra, hogy a nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szabályok teljes terjedelmükben átalakultak, ezért szükséges a javaslat ezen részéhez a haszonkölcsönzési irányelvnek való megfelelést bemutató táblázat készítése, amely a javaslat *Függelékét* képezi.

IV. Az ún. árva művekre vonatkozó speciális engedélyezési rendszer bevezetése

A Bizottság 2005. szeptember 30-án jelentette be az i2010 program keretében az i2010 Digitális Könyvtárak projektjét, amelyhez hasonló címmel közleményt [COM(2005) 465 végleges] is kiadott. Ebben a Bizottság kifejtette, hogy a kultúrához való hozzáférés javításának céljával 2006 folyamán, az érdekeltekkel lefolytatott konzultációt követően ajánlást kíván közzétenni, és e körben különösen fontosnak tartja azon szerzői jogi kérdések vizsgálatát, amelyek az árva művekhez való hozzáférést könnyíthetik meg. Árva műnek tekinti a közlemény azokat az alkotásokat, amelyeknek a jogosultja ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodik. A Bizottság által 2006. augusztus 24-én elfogadott

digitalizálási ajánlás a közleményben megfogalmazottakat tovább finomította, célként tűzte ki az intézmények közötti együttműködés erősítését, egy európai könyvtár létrehozásának elősegítését, az árva művekre vonatkozóan pedig felhívta a tagállamokat, hogy hozzanak létre mechanizmusokat az árva művek felhasználásának megkönnyítésére, illetve támogassák a köztudottan árva művek és a közkincsbe tartozó művek listáinak elérhetőségét – az egyébként kötelező, közösségi szintű szerzői jogi előírások tiszteletben tartása mellett. A tárgyban ezt követően született bizottsági dokumentum, a Digitális Könyvtárak Kezdeményezés Magas Szintű Szakértői Csoportjának (*High Level Expert Group* – a továbbiakban: HLG) 2006. november 16-i köztes jelentése – a közlemény és az ajánlás témáit és céljait megismételve – konkrét cselekvési lépéseket is javasol az árva művek tárgyában. Az árva művek helyzetének rendezését sürgeti a Bizottság megrendelésére 2006-ban készült, a szerzői jogi rendszer általános felülvizsgálatáról szóló tanulmány is.¹ A HLG 2007. április 18-án adta ki jelentését, amelyben lényegében egy az egyben elfogadta a szerzői jogi alcsoport álláspontját. Ezt követően 2008. június 4-én a HLG egy memorandumot fogadott el, amelyben a felek hangsúlyozták azon útmutatók kialakításának és hozzáférhetővé tételének szükségességét, amelyek mentén az árva művek felhasználói igazolhatják, hogy a jogosult megtalálása érdekében megfelelően alapos keresést folytattak (*due diligence guidelines*), és bátorították egyúttal az árva művek jogszerű használatát elősegítő, illetve a művek elárvulását akadályozó mechanizmusok kialakítását. Ugyanezen a napon a HLG szerzői jogi alcsoportja elfogadta záró jelentését a digitális megőrzésről, az árva művekről és a nyomtatásból kikerült művekről. A jelentés – bemutatva az árva művekre vonatkozó működő és tervezett nemzeti megoldásokat – megállapítja, hogy ezen a területen jelenleg nem a kötelező jogharmonizáció útján való egységesítés, hanem első lépésben a „rugalmas jogközelítés”, a nemzeti megoldások kölcsönös elismerése a követendő út. A nemzeti megoldások kölcsönös elismerésének alapjául pedig a megfelelő keresésről szóló útmutatók szolgálhatnak, amelyek segítik a felhasználókat a jogosultak megtalálásában, és ha ezen útmutatók alapján sem találják meg őket, kedvezőbb elbánásra számíthatnak a mű felhasználása esetén, mint az egyszerű jogsértők. A záró jelentés szövege továbbá hangsúlyozza az adatbázisok és jogokat nyilvántartó központok (*right clearance centres*) fontosságát, amelyeknek Európa-szerte interoperábilisnak kellene lenniük (ennek alapelveit tartalmazza is a dokumentum), kiemelve az elárvulás megakadályozásának kiegészítő eszközeit, azzal, hogy ezek kialakítása elsősorban nem jogalkotási kérdés, hanem a jogosultak aktív fellépésén múlik. A Bizottság 2008. augusztus 11-én kibocsátott Közleménye már úgy említi Magyarországot, mint azon néhány tagállam egyikét, amely aktívan tesz az árva művek jobb hozzáférhetősége érdekében, és egyben felhívja a többi tagállamot is a hatékony cselekvésre.²

A mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény alapján létrejött magyar nemzeti filmvagyon, jelentős számú régi magyar film modern hordozókon való terjesztésének egyik akadálya, hogy ezekkel az új felhasználási módokkal kapcsolatos jogokat a szerzők és más jogosultak az eredeti felhasználási szerződések megkötése idején nem ruház(hat)ták át, és így ezek az engedélyezési jogok ma is az eredeti jogosultaknál, illetve az ő leszármazottaiknál vannak, akik közül sokan egyáltalán nem is ismertek, vagy ismeretlen helyen tartózkodnak. Emiatt a filmvagyon jelentős része a modern felhasználási módok igénybevételével jogszerűen nem juttatható el a közönséghez.

A Miniszterelnöki Hivatal Audiovizuális Médiapolitikai Kormánybiztossága által 2007-ben készített Nemzeti Audiovizuális Média Stratégia és az ennek alapján született szabályozási koncepció is hangsúlyozza, hogy az állami archívumok, továbbá a közszolgálati műsorszolgáltatóknál lévő archívumok gyűjteménye (és bennük számos árva mű) fontos szereplője lehet a jövő médiapiacának,

¹ Bernt Hugenholtz – Mireille van Eechoud – Stef van Gompel – Lucie Guibault – Natali Helberger – Mara Rossini – Lennert Steijger – Nicole Dufft – Philipp Bohn: *The Recasting of Copyright and Related Rights for the Knowledge Economy*.

² Brüsszel 2008.8.11. COM (2008) 513 végleges A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Kattintásnyira az európai kulturális örökségtől. A kulturális anyagok digitalizálása és online elérhetősége, valamint a digitális megőrzés terén az Európai Unióban elért eredmények.

ennek azonban nyilvánvalóan előfeltétele a gyűjtemények digitalizálása és hozzáférhetővé tétele – ami egyes esetekben a jogosultak egyedi engedélyét igényli.

A bizottsági és szakértői dokumentumokban az árva művekkel kapcsolatos engedélyezési problémákra javasolt megoldások többségükben már ma is megtalálhatók mind a közösségi szerzői jogi szabályozásban, mind a magyar Szjt.-ben.

Magyarországon több nyilvántartás és adatbázis segíti a szerzők és más jogosultak megtalálását: az MSZH által vezetett önkéntes műnyilvántartásba bármely szerzői mű és kapcsolódó jogi teljesítmény bejelenthető. A közös jogkezelő szervezetek a bejegyzésük szerinti területen a művekről, szomszédos jogi teljesítményekről, illetve a jogosultakról tartanak fenn adatbázist. Mind az MSZH nyilvántartásához, mind a közös jogkezelő szervezetek által működtetett adatbázisban való feltüntetéshez ún. szerzőségi védelem társul az Szjt. 94/B. §-a szerinti rendben. Az Szjt. 106. §-ának (7) bekezdése alapján ezen felül a közös jogkezelő szervezetek jogutód-nyilvántartást vezetnek. Ezek a nyilvántartások és adatbázisok elsősorban nem az ismeretlen helyen tartózkodó vagy az ismeretlen szerzők fellelését szolgálják, ráadásul csak abban az esetben segítenek a jogosult megtalálásában, ha az korábban ténylegesen bejelentkezett a nyilvántartásba vagy adatbázisba, hozzájárult az adatai közléséhez, és elérhető azáltal, hogy a korábbi bejegyzés a kereséskor is aktuális adatokat tartalmaz. Emiatt szükséges – a digitalizálási ajánlásnak való megfelelés okán is – olyan nyilvántartás felállítása, amely az ismerten árva művekről tartalmaz adatokat.

A közös jogkezelés kiterjesztett hatályának elve segít az engedély megszerzésében akkor, ha az érintett jog közös jogkezelésben van, mivel a közös jogkezelést végző szervezet abban az esetben is tud engedélyt adni, ha az érintett jogosult éppen nem ismert, vagy ismeretlen helyen tartózkodik.

Bizonyos kiemelt felhasználások esetében pedig az Szjt. IV. fejezetében szabályozott szabad felhasználások biztosítják azt, hogy ne legyen szükség a jogosult engedélyére.

Ha azonban a védelem alatt álló mű jogosultja nem szerepel egyetlen adatbázisban vagy nyilvántartásban sem, és a tervezett felhasználás nem esik közös jogkezelés alá vagy valamely szabad felhasználás körébe, jogszerűen nem valósulhat meg a felhasználás. A kulturális örökség megőrzése, fenntartása és hozzáférhetővé tétele érdekében – a szerzői, illetve műnyilvántartások, továbbá az ilyen művek listáinak fenntartásán túl – szükséges olyan jogi megoldás bevezetése, amelynek révén ezek a művek is jogszerűen felhasználhatók válnak, ugyanakkor a jogosult érdekei sem sérülnek.

A javaslat – figyelembe véve a külföldi szabályozási példákat, a nemzetközi és közösségi jogi kereteket és a magyar szerzői jogi szabályozást – új eljárást vezet be az engedélyek megszerzésének lehetővé tétele érdekében. A szabályozás a jogosult elérhetetlenségéből adódó körülmények figyelembevételével, az alkotmányos keretek betartásával a lehető legkisebb korlátozást írja elő és a legteljesebb mértékben megőrzi a szerző, illetve a jogutód kizárólagos jogának gyakorolhatóságát. A szellemi tulajdon védelméért felelős kormányhivatal, az MSZH csak abban az esetben ad engedélyt a kérelmezőnek, ha az a szerző fellelésére – az érintett műtípus és felhasználási mód figyelembevételével – megtette az adott helyzetben általában elvárható intézkedéseket. Ezt követően az MSZH – az eset sajátosságait figyelembe véve – legfeljebb öt évre szóló, a Magyar Köztársaság területére kiterjedő, nem kizárólagos, át nem ruházható, további felhasználási engedély adására, illetve a mű átdolgozására nem jogosító engedélyt ad. Abban az esetben, ha a jogosult még a felhasználási engedély hatálya alatt ismertté, illetve elérhetővé válik, joga „feléled”: akár meg is tilthatja a további felhasználást. A tilalom azonban nem visszaható hatályú – a felhasználás azt megelőző jogszerűségét nem érinti. Ha a szerző kiléte, illetve tartózkodási helye az engedély hatályának megszűnése után válik ismertté, ez már értelemszerűen a felhasználást nem érinti, de a felhasználásért járó, a felhasználás módjához és mértékéhez igazodó díj követelésére még öt évig van lehetőség.

Tekintettel arra is, hogy a védelem alatt álló művek piacain a felhasználó számára ne legyen mérlegelési szempont az, hogy a mű árvának minősül-e, ezért a szabályozási konstrukcióban elválnak egymástól a jövedelemszerzési vagy jövedelemfokozási célú felhasználás és a nem ilyen célú

felhasználások engedélyezési rendje. Az MSZH határozata minden esetben megjelöli a felhasználás díját, amelyet a jövedelemszerzési vagy jövedelemfokozási célú felhasználás esetében a kérelmezőnek a felhasználás megkezdését megelőzően letétbe kell helyeznie az MSZH-nál.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

A 1. §-hoz [Szjt. 19. § (1) bekezdés]

A javaslat összhangba hozza az Szjt. e rendelkezését az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-i Berni Uniós Egyezmény (a továbbiakban: BUE, hatályos szövegét kihirdette az 1975. évi 4. tvr.) 13. cikkének (1) bekezdésével és 14. cikkének (3) bekezdésével oly módon, hogy egyértelművé teszi: a többszörözésre és a terjesztésre vonatkozó speciális engedélyezés lehetősége csak abban az esetben áll fenn, ha a felhasználás a nyilvánosságra hozott nem színpadi zenemű és zeneszöveg, illetve színpadi zenemű részletének újabb többszörözésére és terjesztésére irányul, és hangfelvételen valósul meg. A BUE értelmében a zenemű, illetve zeneszöveg önálló vagy együttes felhasználása más műben nem tartható kényszerengedélyezés alá, és nem terjedhet ki a kényszerengedélyezés a más műben foglalt zeneműnek, illetve zeneszövegnek a más művel együtt való többszörözésére és terjesztésére sem. A normaszöveg átfogalmazása azt a célt is szolgálja, hogy nyilvánvalóvá váljon a joggyakorlat számára, hogy ez a jog kizárólagos módon közös jogkezelésben gyakorolható, egyedi érvényesítésére nincs lehetőség.

A 2. §-hoz [Szjt. 21. § (1) és (6) bekezdés]

A javaslat feloldja azt a hatályos törvényszövegben megjelenő ellentmondást, amelyre az SzJSzT 21/07/01. számú szakértői véleménye is felhívta a figyelmet. E vélemény szerint a normaszövegből levezethető az, hogy a napilapokban megjelent műveknek a szerzőit megilleti reprográfiai jogdíj, a kiadókat viszont nem. Figyelemmel azonban arra, hogy a gyakorlatban a napilapok szerzői sem részesülnek ma a díjból, mivel olyan csekély mértékben másolják ezeket magáncélra, ezért a szabályozás a kiadók tekintetében is csak annak a lehetőségét kívánja megteremteni, amit a szerzők tekintetében is biztosít: amennyiben mégis kimutatható mértékben történik meg a magáncélú többszörözés, akkor a normaszöveg ne zárja ki azt az értelmezést, hogy a napilapok kiadói is részesülhessenek a díjból.

A 3. §-hoz [Szjt. 23. § (3) bekezdés]

A haszonkölcsönzési irányelv 1. cikkének (1) bekezdése és 2. cikke (1) bekezdésének *b)* pontja értelmében a szerző kizárólagos joga engedélyezni a műve haszonkölcsönbe adását, ha az korlátozott időtartamra, nem közvetlen vagy közvetett gazdasági vagy kereskedelmi előny szerzés érdekében, a nyilvánosság számára hozzáférhető intézményekben történik. A javaslat ebből kiindulva a nyilvános haszonkölcsönzés jogának új rendszerben való szabályozását vezeti be azzal a céllal, hogy az Szjt.-nek a haszonkölcsönzési irányelvvél való teljes összhangját megteremtse. Az Szjt. nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó szabályozásának fő pillérei az Szjt. 23. §-ának (3) bekezdése, 23/A. §-a és 39. §-a.

A szabályozás nem változik abból a szempontból, hogy a nyilvános haszonkölcsönzés joga továbbra is a terjesztési jog rész-jogosultságaként kerül elhelyezésre a törvényben. Mivel azonban a műpéldány feletti tulajdonjog a haszonkölcsönbe adás alkalmával nem száll át és a haszonkölcsönbe adás cselekménye ingyenes, e két jellemző együttese ezt a felhasználási módot a többitől jól elkülöníthetővé és emiatt önálló bekezdésben való szabályozásra érdemessé teszi.

Az új szabályozási rendszer valamennyi műtípus esetében kizárólagos engedélyezési jogot biztosít a jogosultaknak a műpéldányok nyilvános haszonkölcsönbe adására vonatkozóan – függetlenül

attól, hogy az eredeti vagy többszörözött műpéldány-e. A felhasználást a szerzők egyedileg engedélyezik. A hangfelvételben foglalt művek és a filmalkotások szerzői e jogukat kötelező közös jogkezelésben érvényesíthetik, az e műtípusokkal érintett szomszédos jogi jogosultak közül az előadóművészek szintén kötelező közös jogkezelésben [Szjt. 78. § (2) bekezdés], a hangfelvétel-előállítók [Szjt. 78. § (1) bekezdés] és a filmelőállítók pedig egyénileg (vagy döntésük alapján önkéntes közös jogkezelés útján) gyakorolhatják e jogukat [Szjt. 82. § (1) bekezdés *b*) pont].

A 4. §-hoz (Szjt. 23/A. §)

A szerző kizárólagos engedélyezési jogát az irodalmi művek és a kottában rögzített zeneművek esetében a nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárakban való haszonkölcsönbe adás esetén díjigényre szűkíti a szabályozás – függetlenül attól, hogy eredeti vagy többszörözött példányokról van-e szó. E művek más, nem a nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárak körébe tartozó intézmények által végzett nyilvános haszonkölcsönbe adása a szerzők kizárólagos engedélyezési joga: az Szjt. 23. §-a új (3) bekezdésének hatálya alá tartozik. Az irodalmi művek és a kottában rögzített zeneművek nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárakban való haszonkölcsönbe adása esetén az Szjt. 23/A. §-ának (1) bekezdése alapján fennálló díjigény alóli kivételt jelent az Szjt. új 39. §-ában foglalt szabály, amelynek értelmében a nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárak körébe tartozó, kiemelkedő kulturális vagy tudományos jelentőségű országos szakkönyvtárak a mű egyes példányait, így az irodalmi művek és a kottában rögzített zeneművek egyes példányait is szabadon haszonkölcsönbe adhatják a szoftverek és a számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisok kivételével. Ehhez kapcsolódóan a szabad felhasználás önálló esetét képezi továbbá a 40. §-ban meghatározott könyvtárközi kölcsönzés cselekménye, amely azonban szűken értendő, mert csak a könyvtárak közötti haszonkölcsönzésre vonatkozik. [A könyvtárközi kölcsönzésben átadott műpéldányoknak a könyvtárlátogató számára történő nyilvános haszonkölcsönbe adása már a 23. § (3) bekezdése vagy a 23/A. § hatálya alá tartozik. A 40. §-ra amiatt van szükség, hogy egyértelmű legyen egy vitathatóan nyilvános tevékenység jogi besorolása.]

A díjigényre vonatkozó részletes szabályokat az Szjt. új 23/A. §-a állapítja meg, egyúttal az Szjt. hatályos 23. §-ának (7) bekezdése hatályát veszti.

A díj megfizetésének kötelezettje valamennyi könyvtár, amely nyilvános haszonkölcsönzési tevékenységet végez az érintett műtípusok tekintetében. Tekintettel a könyvtárak nyilvános haszonkölcsönzési tevékenységének a kultúra terjesztésében elfoglalt kiemelkedő szerepére, a könyvtárak e tevékenységéért a szerzőket megillető díjak megfizetését az állam átvállalja. A díjakat a területért felelős tárca költségvetéséből közvetlenül kell fedezni, a kulturális miniszter által felügyelt költségvetési fejezetben külön törvényi soron meghatározott összegből, a díjak forrása tehát a központi költségvetés.

A szerzők e díjigényüket kötelező közös jogkezelés keretében érvényesíthetik, mivel ebben az esetben az egyedi joggyakorlás nem lenne megoldható.

A díjigény érvényesítéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy a közös jogkezelő szervezet megfelelő adatokkal rendelkezzen a könyvtárak ezen tevékenységéről. Költséghatékonyabb és azonos eredménnyel járó megoldást jelent ugyanakkor, hogy az ezzel járó adminisztrációs kötelezettség ne az összes könyvtárat terhelje. Az adatszolgáltatásra kötelezett, reprezentatív könyvtárak körét, illetve a díj megállapításához és felosztásához szükséges adatokat a kultúráért felelős miniszter rendeletben állapítja meg. Az érintett adatokat (többek között a szerző nevét, a mű címét és a kiadást azonosító adatokat) a közös jogkezelő szervezeten kívül a kultúráért felelős miniszter is megkapja, ami segítheti abban, hogy szükség szerint a szolgáltatandó adatok körét módosíthassa. Az adatszolgáltatás határidőhöz kötése a hatékony és tervezhető díjmegállapítás és -felosztás célját szolgálja.

A díjakat a kijelölt könyvtárakból származó adatok alapján, a kölcsönbeadásokra tekintettel kell megállapítani és felosztani. Tekintettel arra, hogy a könyvtárak a tárgyévet követő első naptári negyedév végéig szolgáltatnak adatokat, és a díj a tárgyévet követő harmadik naptári negyedév első napján válik esedékessé, a közös jogkezelő szervezetnek legalább fél év áll rendelkezésére a felosztásra. A haszonkölcsönzési irányelv 6. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a díjigényre vonatkozó szabályok meghatározásánál a tagállamok figyelembe vegyenek kultúrátámogatási célokat is – betartva a közösségi jog egyéb alapvető szabályait. Ennek a kulturális célnak a teljesítését szolgálhatja az, hogy az egyedi felosztással járó indokolt kezelési költséget meg nem haladó díjakat kulturális célra kell fordítani, és az ezt követően fennmaradó díjak 50%-ával kapcsolatban a közös jogkezelő szervezet a felosztás helyett dönthet úgy is, hogy ezt szintén kulturális célokra használja fel. A felosztási szabályzatban megjelölt kulturális célokat a kultúráért felelős miniszter egyetértésének beszerzését követően lehet érvényesíteni. A felosztási szabályzat változását, illetve a kulturális céloknak a miniszteri egyetértés szerinti érvényesülését a felügyelet körében az MSZH – mint a közös jogkezelés feletti szakmai felügyeletet gyakorló szerv – ellenőrizheti. A jogdíjak kulturális célokra fordításának lehetősége módot ad az Szt. 88. §-a (1) bekezdése f) pontjának 5. alpontjában foglalt azon szabálytól való eltérésre, amelynek értelmében a díjakat a közös jogkezelő szervezetnek az általa képviselt érintett jogosultak között fel kell osztania.

A 5. §-hoz [34. § (2) és (4) bekezdés]

Az Szt. átvételre vonatkozó szabályai értelmezési problémát okoztak a gyakorlatban, mivel nem volt egyértelmű, hogy a képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotás képe, valamint fotóművészeti alkotás milyen feltételekkel használható fel szabad felhasználásnak minősülő átvételként. A javaslat egységes szabályok alkalmazását írja elő az átvétel tekintetében a 34. § (2) bekezdésében jelenleg felsorolt műtípusok és a 68. § (2) bekezdésében felsorolt műtípusok tekintetében. Ez a szabályozás megteremti az összhangot az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: INFOSOC-irányelv) 5. cikke (3) bekezdésének a) pontjával is.

Az Szt. jelenleg nem ismeri az oktatási célú, oktatási óra keretében a hallgatók aktív bevonásával megvalósuló átdolgozást, mint szabad felhasználást, ami pedig az új típusú oktatási módszerek alapeszköze, és különösen kiemelt szerepe lehet az új médiára vonatkozó ismeretek elsajátításában, de bármely más tantárgy interaktív oktatásában is. A szabad felhasználás ugyanakkor kizárólag az iskolai oktatás célját kívánja segíteni, vagyis az ilyen módon létrejött mű – az egyébként rendelkezésre álló szabad felhasználásokon túl – az oktatási órán kívül nem használható fel az eredeti mű szerzőjének engedélye nélkül. Természetesen a szabad felhasználás nem érinti az eredeti mű alkotója személyhez fűződő jogainak érvényesülését sem.

A 6. §-hoz [Szt. 35. § (4), (8) és (9) bekezdés]

Az INFOSOC-irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontját átültető Szt.-beli szabály, azaz az Szt. 35. §-ának (4) bekezdése több szempontból is értelmezési nehézségeket vetett fel a gyakorlatban. Ezért a módosítás egyrészt a szöveg átláthatóbbá, másrészt egyértelművé tételét végzi el, tisztázva, hogy milyen speciális célok teljesülése érdekében végezhetnek a kedvezményezett intézmények szabad felhasználásként többszörözést. Ezek közül ki kell emelni, hogy megszűnik a saját példányról való többszörözés megszorítása, továbbá teljesen elválik egymástól az archiválási és a tudományos kutatási célú többszörözés. Fennmarad ugyanakkor a napilap-, folyóirat, illetve újság terminológiai

megkülönböztetés az Sztj.-ben annak érdekében, hogy ahol az indokolt és releváns, ott a szabályok kiterjedjenek az online újságokra is.

A 35. § (4) bekezdésének *b)* pontja lehetővé teszi a nyilvános könyvtári ellátás céljára való többszörözést. A többszörözött példányok a nyilvános könyvtári ellátás keretében a nyilvános haszonkölcsönzés során osztják az eredeti példányok sorsát, vagyis a többszörözött példányokra a nyilvános haszonkölcsönzésre egyébként irányadó szabályok alkalmazandók, mivel ezek a szabályok nem tesznek különbséget az eredeti és a másolt műpéldányok között. Az eredeti példányok könyvtárak közötti átadása – mint szűk értelemben vett könyvtárközi kölcsönzés – a nyilvános haszonkölcsönzés beleértett előcselekménye, így természetesen nem keletkeztet külön nyilvános haszonkölcsönzési díjfizetési kötelezettséget, ezt a többszörözött példányok esetében a 40. § külön is kimondja.

A magáncélú (és az ezzel szoros kapcsolatban álló intézményi célú) többszörözések szabad felhasználási szabályainak módosítására (korlátozására) amiatt van szükség, mert a jelenlegi szabályt a joggyakorlat többféleképpen is értelmezi abból a szempontból, hogy a jogsértő forrásból való többszörözés is a magáncélú többszörözés szabad felhasználásának hatálya alá tartozik-e vagy sem.

A szerzői kizárólagos jogok korlátozásának általános, a nemzetközi egyezményekben és a közösségi jogban is rögzített mércéje szerint akkor vezethet be egy ország korlátozást vagy kivételt, ha az érintett cselekmény a mű felhasználásai körében kivételes esetet képez, nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit. Az ún. háromlépcsős teszt alapján nem állítható ma már, hogy a jogsértő források igénybevételel zajló, az eredetihez hasonló minőségű műpéldányok előállítását korlátlanul lehetővé tevő (elsősorban) digitális többszörözések kivételesek lennének, illetve ne lennének sérelmesek a művek rendes felhasználásaira, továbbá a szerzők jogos érdekeire, még akkor sem, ha egyébként magáncélt vagy azzal rokon intézményi célt szolgálnak. Ilyen esetben a jogalkotó nemzetközi és közösségi jogi kötelezettsége az, hogy szüntesse meg a mű rendes felhasználására és a szerző jogos érdekére indokolatlanul sérelmes korlátozást vagy kivételt, illetve szorítsa azt olyan mértékre, amellyel visszaállhat a szerző és a szabad felhasználás kedvezményezettje érdekei közötti egyensúly. A szabad felhasználás teljes körű kizárása nem tipikus az Európai Unióban (jelenleg 23 tagállam szerzői jogi rendszere ismeri a többszörözési jog egyes magáncélok érdekében történő korlátozását), és nem segíti a szerzők érdekeinek megfelelő figyelembevételét sem, mivel az engedélykérés ilyen esetekben várhatóan elmaradna, így a jogsértő többszörözések száma még inkább fokozódna.

A magáncélú többszörözésre vonatkozó szabad felhasználás hatályának korlátozása azonban csak olyan módon történhet, amely figyelembe veszi azt is, hogy a forrás jogsértő jellege gyakran nem nyilvánvaló a szabad felhasználás kedvezményezettje számára – ilyen esetben pedig nem lenne arányos a teljes szerzői jogi szankciórendszert alkalmazni vele szemben. Ugyanakkor nem lehet megfelelő indokot találni arra, hogy az a személy, aki tudja, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy többszörözésének forrása jogszerűtlen, mentesülhessen az esetleges jogkövetkezmények alól.

Ennek az álláspontnak az egyértelművé tételét végzi el a 35. § (8) bekezdésének módosítása, rögzítve, hogy aki felróhatóan eljárva többszöröz művet nem jogszerűen létrejött műpéldányról vagy a nyilvánossághoz nem jogszerűen közvetített műről, annak a cselekménye nem esik a szabad felhasználás hatálya alá.

A módosítás nem érinti a magáncélú másolás után a jogosultakat illető díjigényeket és természetesen az általános polgári jogi és büntetőjogi felelősségi szabályok alkalmazásának feltételeit sem, és nem adhat okot a díjak csökkentésére sem, mivel azok általánnyelleggel kerülnek megállapításra. Ugyanakkor abban az esetben, ha a jogosult a 35. § (8) bekezdésére figyelemmel kártérítési igénnyel él, vagy a jogsértéssel elért gazdagodás megtérítését követeli, ennek megállapításakor figyelembe kell venni a többszörözéshez igénybe vett kép- illetve hanghordozót terhelő és megfizetett díj mértékét.

A 35. § új (8) bekezdése értelmében a 35. § (4) bekezdésében meghatározott célokra történő többszörözések is csak jogszerűen létrejött műpéldányról vagy a nyilvánossághoz jogszerűen közvetített műről történhetnek. A 35. § (5) bekezdésében megengedett többszörözés tekintetében – hasonlóan a 35. § (1) és (4) bekezdésére vonatkozó kifejezett megszorításhoz – a jogszerű forrásra vonatkozó feltétel kimondására kerül sor.

A 7. §-hoz (Szjt. 39. §)

A haszonkölcsönzési irányelv 6. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok az intézmények egyes típusait mentesítsék a nyilvános haszonkölcsönzés fejében járó díj megfizetésének kötelezettsége alól. Az Európai Közösségek Bíróságának vonatkozó esetjoga értelmében (Bizottság kontra Olaszország C-198/05. számú ügy, Bizottság kontra Portugália C-53/05. számú ügy, Bizottság kontra Spanyolország C-36-05. számú ügy, Bizottság kontra Luxemburg C-180/05. számú ügy, Bizottság kontra Írország C-175/05. számú ügy) a kivétel nem vonatkozhat valamennyi nyilvános haszonkölcsönzést végző intézményre vagy ezek többségére, mert ez a szerzők nyilvános haszonkölcsönzési jogának kiüresítésével jár, ami pedig az irányelv elégtelen, így a közösségi jogot sértő átültetését jelenti. Ezért a javaslat a hatályos szabályozáshoz képest jóval szűkebb körben mentesíti a nyilvános haszonkölcsönzést végző könyvtárakat a díjfizetési kötelezettség alól: csak azokra terjed ki a kivétel, amelyek szerepelnek a kulturális törvényben meghatározott országos szakkönyvtárak között. Ezek köre erősen korlátozott, és e könyvtárak olyan kiemelkedő kulturális, tudományos jelentőségű gyűjtemények, amelyek esetében különösen indokolt a hozzáférés szabad felhasználással való segítése. A kivétel azonban nem vonatkozik a szoftverekre és a számítástechnikai eszközökkel működtetett adatbázisra, így ezek esetében a nyilvános haszonkölcsönbe adás továbbra is minden esetben a jogosultak kizárólagos engedélyezési joga alá tartozik.

A 8. §-hoz (Szjt. 57/A-C. §-ok)

A kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről szóló, 2006. augusztus 24-i 2006/585/EK bizottsági ajánlás 6. (a) és (c) alpontja javasolja a tagállamok számára, hogy hozzanak létre mechanizmusokat az árva művek felhasználásának megkönnyítésére, illetve támogassák a köztudottan árva művek és a közkincsbe tartozó művek listáinak elérhetőségét. Ezek nem érinthetik az egyébként kötelező, közösségi szintű szerzői jogi előírásokat.

Magyarországon több nyilvántartás és adatbázis is segítheti a szerzők és más jogosultak megtalálását: az MSZH által vezetett önkéntes műnyilvántartásba bármely szerzői mű és kapcsolódó jogi teljesítmény bejelenthető. A közös jogkezelő szervezetek a bejegyzésük szerinti területen a művekről, szomszédos jogi teljesítményekről, illetve a jogosultakról tartanak fenn adatbázist. Mind az MSZH nyilvántartásához, mind a közös jogkezelő szervezetek által működtetett adatbázisban való feltüntetéshez ún. szerzőségi vélelem társul az Szjt. 94/B. §-a szerinti rendben. Az Szjt. 106. §-ának (7) bekezdése alapján ezen felül a közös jogkezelő szervezetek jogutód-nyilvántartást vezetnek.

Ezek a nyilvántartások és adatbázisok elsősorban nem az ismeretlen helyen tartózkodó vagy az ismeretlen szerzők fellelését szolgálják, ráadásul csak abban az esetben segítenek a jogosult megtalálásában, ha az korábban ténylegesen bejelentkezett a nyilvántartásba vagy adatbázisba, hozzájárult az adatai közléséhez, és elérhető azáltal, hogy a korábbi bejegyzés a kereséskor is aktuális adatokat tartalmaz.

Ha azonban a mű jogosultja ismeretlen vagy tartózkodási helye ismeretlen, és a gyakorolni kívánt felhasználás nem esik a szabad felhasználás körébe vagy közös jogkezelés hatálya alá, jogszerűen nem valósulhat meg a felhasználás. A kulturális örökség még szerzői jogi oltalom alatt álló részének megőrzése, fenntartása és hozzáférhetővé tétele érdekében – a szerzői, illetve műnyilvántartások,

továbbá az ilyen művek listáinak fenntartásán túl – szükséges olyan jogi megoldás bevezetése, amelynek révén ezek a művek is jogszerűen felhasználhatóvá válnak, ugyanakkor a jogosult érdekei sem sérülnek.

A javaslat a szellemi tulajdon védelméért felelős kormányhivatalt, azaz az MSZH-t jelöli ki olyan szervezetként, amely alkalmas arra, hogy ideiglenesen a jogosult helyébe lépve a felhasználásra az engedélyt megadja. Az öt évre szóló, a Magyar Köztársaság területére kiterjedő, nem kizárólagos, át nem ruházható, további felhasználási engedély adására, valamint a mű átdolgozására nem jogosító engedély előfeltétele, hogy a felhasználó a szerző fellelésére megtette – az érintett műtípus és felhasználási mód figyelembevételével – az adott helyzetben általában elvárható lépéseket. Ilyen lehet például egy erre vonatkozó hirdetés feladása egy országos napilapban, egy ennek megfelelő online felhívás, vagy információ-kérés a korábbi kiadótól vagy az egyébként érintett közös jogkezelő szervezettől.

A felhasználás nem ingyenes, de a speciális helyzetre tekintettel a díjfizetés szabályozása eltérő az általános szabályoktól: az MSZH csak megállapítja – a felhasználás módjához és mértékéhez igazodóan – a díjat, amit aztán magának a szerzőnek kell megfizetni akkor, ha személye vagy tartózkodási helye ismertté válik, feltéve, hogy a felhasználás jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. Ettől eltérő célú (tehát akár közvetve, akár közvetlenül jövedelemszerzésre vagy jövedelemfokozásra irányuló) felhasználás esetében viszont a megállapított díjat az MSZH-nál letétbe kell helyezni, és csak ennek megtörténte után lehet megkezdeni a felhasználást.

A javaslat – tekintettel arra is, hogy az engedély megszerzése a felhasználást jogszerűvé teszi – rendezti azt a helyzetet is, ha a felhasználás időtartama alatt a jogosult személye, illetve holléte ismertté válik. Ilyen esetben – figyelembe véve, hogy a felhasználó jogszerűen járt el – a szerző rendelkezési lehetősége teljessé válik: indokolt és a felhasználó jóhiszeműségét figyelembe vevő korlátok között dönthet akár a felhasználás megtiltása mellett is. Ha a szerző kiléte, illetve tartózkodási helye az engedély hatályának megszűnése után válik ismertté, ez már értelemszerűen a felhasználást nem érintheti, de a felhasználás díjának követelésére még öt évig van lehetőség. Ha a szerző ezen az öt éven belül nem tart igényt a díjra, akkor azt a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgáló felhasználások esetében nem kell megfizetni, az egyéb célú felhasználások körében pedig a letétbe helyezett díjat annak a közös jogkezelő szervezetnek utalja át az MSZH, amely az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző művének egyéb felhasználását jogosítja. Ha ilyen közös jogkezelő szervezetből több van, akkor azok egyenlő arányban részesülnek a díjból, ha pedig egyáltalán nincs ilyen szervezet, akkor a díjat a Nemzeti Kulturális Alapnak kell átutalni azzal, hogy az átutalt díjat az NKA-nak a kulturális javak hozzáférhetővé tételére kell fordítania. Az elévülési időn belül megjelent szerző által a díj mértékével kapcsolatban kezdeményezett viták bírósági úton rendezhetők, a szerzői jogi perekre irányadó szabályok szerint.

Nem lehet árvának tekinteni az érintett művet, ha a vele kapcsolatban fennálló érintett jogot közös jogkezelésben gyakorolják. A közös jogkezelés kiterjesztettségének általános elve miatt az ekként érvényesített jogok tekintetében nem tudnak elárvalni a művek. (Ebből következően az olyan művek esetében, amelyekkel kapcsolatban egyes jogok közös jogkezelésben vannak, valójában legfeljebb árva jogokról lehet beszélni, mivel a közös jogkezelésben gyakorolt jogaik nem tudnak „elárvalni”). Ez nem jelenti azt, hogy ugyanazon a művön vagy szomszédos jogi teljesítményen fennálló, nem közös jogkezelésben gyakorolt jogra vonatkozóan ne lehetne árva az érintett mű vagy szomszédos jogi teljesítmény – csak e tekintetben a közös jogkezelő szervezet nem tud engedélyt adni. (Nem tekinthető árvának az a mű sem, amelyet eleve név nélkül vagy felvett néven hoztak nyilvánosságra, és a szerzői jogokat a szerző fellépéséig az gyakorolja, aki a művet először hozta nyilvánosságra az Sztj. 8. §-a alapján, mivel ebben az esetben a jogok gyakorlására jogosult személy ismert.)

Az MSZH eljárására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályait kell alkalmazni a megfelelő eltérésekkel. A Ket.-től való eltérés lehetőségét a javaslat 27. §-ának (4) bekezdésében szereplő módosító rendelkezés

biztosítja, amely a Ket. megfelelő kiigazítása útján – az iparjogvédelmi eljárások mellett – ún. privilegizált eljárássá teszi a szerzői jogi hatósági eljárásokat is. Az 57/B. § (2) bekezdésében megjelölt igazgatási szolgáltatási díj az MSZH-nak az eljárással összefüggő költségeit hivatott fedezni, és értelemszerűen nem tartalmazza a felhasználás fejében járó díjat. Az MSZH döntéseinek felülvizsgálatát a Fővárosi Bíróságnál lehet kérni, a felülvizsgálat iránti kérelem benyújtásának speciális szabályait az 57/C. § tartalmazza.

A 9. §-hoz [Szt. 66. § (2) bekezdés]

A módosítás annak egyértelművé tételét szolgálja, hogy a megfilmesítési szerződéssel összefüggő jogátzállási vélelem nem terjed ki a szerzőt megillető nyilvános haszonkölcsönzési jogra sem. E jog átruházása tekintetében a főszabály érvényesül, vagyis a jog átruházása kizárt.

A 10. §-hoz [86. § (1)–(2) bekezdések]

A 86. § (1) bekezdésének módosítását az indokolja, hogy a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami feladatokat a jövőben nem a Kormány által erre korábban kijelölt oktatási és kulturális miniszter, hanem megosztva a szellemi tulajdon védelméért felelős kormányhivatal és az igazságügyért felelős miniszter fogja ellátni. A feladatok közül a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartását a javaslat elfogadását követően az MSZH fogja vezetni.

Noha a művek, illetve teljesítmények köre, amelyekkel kapcsolatos jogok kezelésére szervezet vehető nyilvántartásba, kibővül a filmelőállítói teljesítménnyel mint olyan teljesítménnyel, amelynek tekintetében megvalósulhat a közös jogkezelési tevékenység, a 86. § (2) bekezdésében foglalt felsorolás továbbra is példálódzó marad, ami – összhangban a 85. § (1) bekezdésében foglalt általános definícióval – nem zárja ki egyrészt azt, hogy más alkotásokon, illetve teljesítményeken fennálló szerzői vagy kapcsolódó jogok tekintetében is létrejöhessen közös jogkezelő szervezet, illetve a (3) bekezdés alapján a művek és teljesítmények jogosultjai másként is csoportosulhassanak ezekben a szervezetekben. Ez a változtatás nem teremt jogalapot arra sem, hogy önálló filmelőállítói közös jogkezelő szervezet jöjjön létre, amennyiben ennek az egyéb törvényi feltételei nem teljesülnek.

A 11. §-hoz [Szt. 87. § (2) bekezdés]

A 87. § (2) bekezdése érdemben nem változik, a rendelkezés módosítására amiatt van szükség, mert a nyilvántartásba történt bejegyzés módosítása is a nyilvántartást vezető szerv feladata, amely a javaslat hatálybalépésétől kezdve az MSZH lesz.

A 12. §-hoz [Szt. 88. § (1)–(3) bekezdések]

A módosítás nyomán a közös jogkezelő szervezetek nyilvántartásba vételének feltételei alapvetően nem változnak. A közös jogkezelő szervezetként való nyilvántartásba vétel feltételei között a hatályos Szt. a 88. § (1) bekezdésének *b)* és *e)* pontjában írja elő a reprezentativitás kritériumát. Ez a bejegyzési feltétel azt a célt szolgálja, hogy közös jogkezelő szervezetként ne működhessen olyan szervezet, amely ténylegesen, a tagságán, egyedi megbízási szerződésen, illetve képviseleti szerződéseken keresztül nem képviseli a jogosultak jelentős részét. A módosításra elsősorban amiatt van szükség, mert a belföldi jogosult fogalma nehezen értelmezhető és sérti az állampolgársági diszkrimináció tilalmát.

A reprezentativitás mérésére a 88. § (1) bekezdésének *b)* pontja a korábbinál összetettebb rendszert állít fel: ennek megállapításánál nemcsak a szervezet csatlakozó és csatlakozott tagjait kell figyelembe venni, hanem azokat a személyeket is, akik nem egyesületi tagok, de egyedi megállapodást kötöttek vele a jogaik közös kezelésére, továbbá a képviseleti szerződéseket (és így közvetve a szerződésben részt vevő másik szervezet által közvetlenül képviselt jogosultakat), amelyeken keresztül jellemző módon a külföldi jogosultak képvisellete történik. Ezek a szempontok azonban nem konjunktív, hanem alternatív feltételként alkalmazandók, vagyis a szervezet reprezentativitása elérhető akár két vagy egy feltétel teljesítésével is. Ez természetesen a többi bejegyzési feltétel alkalmazását nem érinti, viszont a 88. § (1) bekezdésének *e)* pontja szükségtelenné válik, így hatályon kívül helyezésre kerül.

Az Szt. 88. §-ának (2) bekezdése kiegészül az arra való utalással, hogy az érintett jogosultak jelentős részének megállapításánál a műveik, illetve szomszédos jogi teljesítményeik felhasználási arányát is figyelembe kell venni a korábban is alkalmazott szempontokon kívül, tekintettel arra, hogy az egyes szempontokhoz nem mindig áll rendelkezésre megfelelő információ, így szükséges egy több szempontot figyelembe vevő vizsgálati rendszer alkalmazása.

Az Szt. 88. §-ának (3) bekezdése érdemét tekintve nem változik: a kiigazítás annak egyértelművé tételét szolgálja, hogy a közös jogkezelő szervezetek nem – a Ket. értelmében vett – nyilvántartásokat, hanem adatbázisokat vezetnek.

A 13. §-hoz [Szt. 89. § (3)–(4) bekezdések]

A 89. § (3)–(4) bekezdéseinek módosítását a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatos állami feladatokat végző szervezetrendszer átalakulása indokolja, ezek érdemben nem változnak: az MSZH a nyilvántartásba vétel tényét teszi közzé a Hivatalos Értesítőben, illetve új bejegyzés esetén – vagy változás esetén – a nyilvántartásban szereplő egyesületekről és az általuk végzett közös jogkezelési tevékenységekről a transzparencia biztosítása érdekében jelentet meg közleményt. Ezek a nyilvántartással kapcsolatos határozatok közléséhez képest kiegészítő és nem azokat helyettesítő szabályok.

A 14. §-hoz (Szt. 89/A. §)

A közös jogkezelő szervezetnek a nyilvántartásból való törlésére akkor kerülhet sor, ha a közös jogkezelő szervezet határidőben nem gondoskodik a szerzői jogi jogszabályoknak megfelelő működés helyreállításáról vagy a törvényességi felügyeleti intézkedés nem jár eredménnyel, illetve, ha a saját döntése alapján megszűnik. A törlést követő joggyakorlásra vonatkozóan azonban csak akkor indokolt különös szabályokat alkotni, ha a joggyakorlás igen nehezen oldható meg egyedileg: ez a kötelező közös jogkezelés eseteit jelenti. Ezért a 89/A. § szabályai elsősorban azt a célt szolgálják, hogy akkor is fenntartható legyen a joggyakorlás, ha a kötelező közös jogkezelésbe tartozó szerzői jogot gyakorló közös jogkezelő szervezet törlésére kerül sor.

Sem a törvény, sem az MSZH nem rendelheti el, hogy valamely szervezet végezzen közös jogkezelést, illetve, hogy a jogosultak e célra szervezetet alakítsanak, így e cél megvalósítására a javaslat kétszintű ösztönzési mechanizmust épít ki: az MSZH először – a körülményeket figyelembe vevő, esetileg rugalmasan megállapított, de legalább hat hónapos határidő tűzésével – felhívja a jogosultakat, hogy kezdeményezzék közös jogkezelő szervezetük nyilvántartásba vételét. Amennyiben a nyilvántartásba vétel határidőben megtörténik, az új közös jogkezelő szervezet osztja fel a korábbi közös jogkezelő szervezet díjszabása alapján a megszűnést követő időszakban beszedett díjat. Ha a közös jogkezelő szervezet bejegyzésére csak a kitűzött, legfeljebb egy éves határidő elteltét követően kerül sor, de a bejegyzést határidőn belül kezdeményezték, ebben az esetben is az új szervezet osztja fel

az átmeneti időszakban beszedett díjakat (a határidő lejárt és a közös jogkezelő szervezet létrehozása közti időszakban az egyedi engedélyezésre vonatkozó szabály érvényesül). Ha az új közös jogkezelő szervezet bejegyzését csak a kitűzött határidő lejárt után kezdeményezik, ezt a szervezetet már nem illeti meg az átmeneti időszakban beszedett díj, azt a Nemzeti Kulturális Alap részére kell átutalni, amelynek az átutalt díjakat a kulturális javak hozzáférhetővé tételére kell fordítania. Ezek a következmények csak a jogosultak igen nagyfokú passzivitása, a joggyakorlás iránti teljes érdektelensége esetében állhatnak be. Az egyedi engedélyezési rend csak akkor szűnik meg, ha végül létrehozzák az új szervezetet.

A 15. §-hoz (Szjt. 90. §)

Az Szjt. 90. §-a tartalmazza a díjszabás elfogadásával kapcsolatos szabályokat. Ezek a jóváhagyás rendjének részletesebb szabályozásával, a véleményezésre jogosultak körének pontosításával és a jóváhagyás alatt álló díjszabásra beérkező, egymástól jelentősen eltérő vélemények esetében teendő lépésekre vonatkozó szabályokkal bővülnek a jobb átláthatóság, a vélemények lehető legteljesebb figyelembevétele érdekében. Ezt a jóváhagyási rendszert egészíti ki a 90/A. §-ban felállított új jogorvoslati rend. A díjszabások jóváhagyásával kapcsolatos állami feladatot a jövőben az MSZH és az igazságügyért felelős miniszter megosztva látja el: az MSZH a hozzá benyújtott díjszabás előzetes, a felhasználókkal, az érdekképviseleti szervezetekkel, továbbá a felelős minisztériumokkal lefolytatott egyeztetést követően terjeszti elő jóváhagyásra az igazságügyért felelős miniszternek, aki arra figyelemmel dönt a jóváhagyásról, hogy az megfelel-e a szerzői jogi szabályoknak.

A 90. § (1) bekezdése kibővül egy arra való utalással, miszerint a díjszabásnak a közös jogkezelő szervezet által tervezett kezdő alkalmazási időpontja nem lehet korábbi, mint a megküldéstől számított három hónap. A további eljárási határidők figyelembevétele mellett általában ennyi idő szükséges ahhoz, hogy a díjszabás véleményeztetését az MSZH le tudja bonyolítani. Ez a határidő indikatív jellegű: a díjszabás elfogadására vonatkozó eljárás időtartamára utal abban az esetben, ha a felek az MSZH előtt zajló alapszakaszban meg tudnak egyezni a díjszabás tartalmáról és nincs szükség az egyeztető testület, mint speciális egyeztetési fórum igénybevételére.

A díjszabásban úgy kell megállapítani a díjat, hogy az az érintett felhasználás valamennyi lényeges körülményére figyelemmel legyen. Tekintve, hogy az egyes felhasználások igen jelentősen különböznek egymástól, és így igen különböző körülményeket kell figyelembe venni, ezért a szabály ehhez igazodó rugalmassággal került meghatározásra. Annak érdekében, hogy a jóváhagyási eljárásban érintett szervek számára egyértelmű legyen, hogy a közös jogkezelő szervezet milyen szempontokat vett figyelembe a díjszabás kialakításánál, ezért a díjszabáshoz fűzött indokolást és az ennek alapjául szolgáló számításokat vagy más dokumentumokat a benyújtott díjszabáshoz csatolni kell.

A véleményezésre jogosultak körének módosítása nem indokolt, ugyanakkor az ebbe a körbe tartozó személyek pontos meghatározása szükséges annak érdekében, hogy egyértelműen eldönthető legyen: kit kell a véleményezésbe bevonni. Ennek megkönnyítését szolgálják a 90. § új (4)–(7) bekezdései, amelyek évről évre a piac változásait követni képes módon, rugalmasan definiálják a jelentős felhasználók és felhasználói érdekképviseleti szervezetek körét, másrészt a véleményezés időkeretét is meghatározzák, 60 napban. A véleményezési jogosultság így elsősorban az előző évben befizetett jogdíjak mértékéhez igazodik: erről a közös jogkezelő szervezet ad ki – megkeresésre, haladéktalanul – nyilatkozatot, amelyet a felhasználónak vagy az érdekképviseleti szervezetnek az erre vonatkozó felhívás közzétételétől számított legkésőbb tizenöt napon belül az MSZH-hoz el kell juttatnia. Annak érdekében, hogy ne történhessen visszaélés, a nyilatkozat valóságát az MSZH a felügyelet körében ellenőrzi.

A véleményezési jogosultságot korlátozza, hogy nem kell az MSZH-nak elvégeznie az egyeztetést az olyan jelentős felhasználókkal, illetve felhasználói szervezetekkel (és azok tagjaival), amelyekkel a közös jogkezelő szervezet előzetesen, a díjszabás benyújtását megelőzően meg tudott

állapodni, és az e szervezetek egyetértését tanúsító dokumentumokat benyújtja a jóváhagyáskor. Ez természetesen minden esetben csak az érintett tárgyévra vonatkozó megállapodások, illetve a benyújtott díjszabás tartalmára vonatkozó egyetértés megléte esetén mentesíti az MSZH-t a véleményezésbe való bevonás kötelezettsége alól.

A díjszabások jóváhagyásával kapcsolatban az utóbbi években felmerült gyakorlati problémák miatt szükségessé vált olyan mechanizmus beépítése a közös jogkezelő szervezetek díjszabásainak elfogadásába, amely a jelenleginél jobban szolgálja a díjak mértéke tekintetében a konszenzus megszületését (és így közvetve a jogkövetést), valamint a teljes egyeztetés lefolytatásának terhet megosztja az MSZH és az erre kijelölt, választás szerint bevonható szakértő szervezet között. Ennek érdekében megnyílik a lehetőség arra, hogy bármely fél egyedül is az egyeztető testülethez forduljon [hasonlóan az Szjt. hatályos 102. §-ának (1) bekezdésében megjelölt esetkörhöz, de attól függetlenül], a testület eljárési jogosultságához itt sem kell a felek megegyezése, az a törvényből fakad. A testület köteles eljárni akkor is, ha azt csak az egyik fél kezdeményezi. Az egyeztető testület egyoldalú felkérésre történő bevonása itt különösen indokolt, mivel az eljárásban eleve olyan szervezetek vehetnek csak részt, amelyek tevékenységüknél fogva egyébként is részt vettek a díjszabások véleményezésében. Annak érdekében, hogy az egyeztető testület előtti eljárással ne lehessen rosszhiszeműen akadályozni a díjszabás alkalmazásának megkezdését, a törvény az egyeztető eljárás lefolytatására negyvenöt napos határidőt ad, addig pedig az MSZH az előtte folyó eljárást felfüggeszti. Szükséges itt megjegyezni, hogy ez a szabály nem érinti a 102. §-ban foglalt alkalmazását: az egyeztető testülethez továbbra is lehet fordulni az ott meghatározott viták rendezése érdekében is. Az egyeztető testület megalakítására és eljárására a 103–105. §-okat kell megfelelően alkalmazni (és így közvetve a választottbírói eljárásra vonatkozó szabályokat is), azzal az eltéréssel, hogy a testületi tagok kijelölésének tíz napon belül kell megtörténnie, és ha az egyik fél a másik fél felhívásának kézhezvételétől számított tíz napon belül elmulasztja a saját tanácsstagjának kijelölését, vagy a két testületi tag a kijelölésüktől számított tíz napon belül nem egyezik meg a harmadik testületi tag személyében, a hiányzó testületi tagot a szerzői jogi szakértő testület elnöke nevezi ki. A „megfelelő alkalmazás” előírásából következik az is, hogy természetesen a 105. § (1) bekezdése második mondata nem alkalmazható itt: mivel a jóváhagyási eljárásban a törvény (és nem az egyeztető testület) kötelezi a feleket az eljárásban való részvételre. A törvényi szintű rendezést nem igénylő szabályok az egyeztető testület eljárési szabályzatában kerülnek elhelyezésre. Így különösen a beavatkozásra, illetve az eljárások egyesítésére vonatkozó szabályok kerülnek majd az eljárési szabályzatba.

Az MSZH elnökének a miniszter számára az arra okot adó esemény bekövetkeztét követő tizenöt napon belül kell előterjesztenie a díjszabást. Ilyen felterjesztésre okot adó esemény az, ha nincs jelentős véleménykülönbség a díjszabás és a hozzá kapcsolódóan benyújtott vélemények között; ha jelentős eltérés van, de a felek nem kezdeményeznek egyeztető eljárást; eljárást kezdeményeznek, de nem állapodnak meg; eljárást kezdeményeznek, de nem állapodnak meg, viszont az egyeztető testület készít egy megállapodás-tervezetet; eljárást kezdeményeznek és annak során megállapodnak. A miniszter azt a díjszabást hagyja jóvá, amely a szerzői – eljárési és anyagi – jogi szabályoknak megfelel, erre tíz nap áll rendelkezésére. Ha nem volt egyeztető testületi eljárás és a benyújtott díjszabás megfelel a szerzői jogi szabályoknak, azt a miniszter jóváhagyja. Ha az egyeztető testületi eljárás során a felek között megállapodás született, akkor aszerint hagyja jóvá a miniszter a díjszabást (feltéve, hogy az megfelel a szerzői jogi szabályoknak). Amennyiben az egyeztető testület javaslatát a felek nem fogadják el, és a miniszter azt a díjszabáshoz hasonlóan a szerzői jogi szabályoknak megfelelőnek tekinti, erre hivatkozva mérlegelési jogkörében elutasíthatja, vagy jóváhagyja a díjszabást. Ha csak az egyeztető testület javaslata felel meg a szerzői jogi szabályoknak (mivel a miniszternek nincs a díjszabás megváltoztatására hatásköre), erre utalással elutasítja a díjszabás jóváhagyását. Amennyiben a miniszter a díjszabás jóváhagyását elutasító határozatot hoz, a határozatban a kijavítás tárgyának megjelölése mellett rendelkezni kell arról, hogy a jóváhagyási eljárást újra le kell-e folytatni.

A 90. § (12)-(13) bekezdései a 90. § hatályos (3)-(4) bekezdéseinek kiugazított szövegét ismétlik meg. A 90. § új (14) bekezdése pedig egyértelművé teszi, hogy az (1)-(12) bekezdések szerinti eljárás nem a Ket. hatálya alá tartozó eljárás.

A 16. §-hoz (Szt. 90/A. §)

Az Szt. új 90/A. §-a a díjszabást jóváhagyó miniszteri határozattal és a díjszabással kapcsolatban alkalmazható jogorvoslat szabályait tartalmazza.

A miniszteri határozat jogszerűségét a Fővárosi Bíróság vizsgálja felül nemperes eljárásban, az eljárásban értelemszerűen a Pp. közigazgatási perekre vonatkozó szabályai alkalmazandók (az ezektől való esetlegesen eltérő szabályt az Szt. meghatározza). Annak érdekében, hogy a rosszhiszemű keresetindítások ne lehetetleníthessék el a közös jogkezelés működését, a javaslat kizárja a miniszteri határozat végrehajtása felfüggesztésének lehetőségét. Amennyiben a bíróság megállapítja, hogy a határozat jogsértő, akkor a határozatot hatályon kívül helyezheti és a határozatot hozó minisztert új eljárásra kötelezheti. A bíróságnak reformatórius jogköre nincs. A visszaélés lehetőségét csökkenti az, hogy a bíróság a kérelmezőt biztosíték adására kötelezi, amely a jóváhagyott díjszabás alapján fizetendő jogdíjhoz, illetve annak vitatott vagy még meg nem fizetett részéhez igazodik. A szabály nem zárja ki, hogy a közös jogkezelő szervezet megtámadja a határozatot – a közös jogkezelő szervezet természetesen nem köteles biztosítékadásra. Keresetindításra jogosult a díjszabás véleményezésére jogosult bármely szervezet és az érintett közös jogkezelő szervezet. Abban az esetben, ha a bíróság a határozatot megsemmisíti, az azzal jóváhagyott díjszabásban megállapított tételeket sem lehet érvényesíteni: ebben az esetben a közös jogkezelő szervezet a korábban jóváhagyott díjszabás szerinti díjat érvényesítheti.

A díjszabás tisztességtelen általános szerződési feltételként való megtámadását szintén lehetővé teszi a javaslat, kimondva, hogy a szerződési feltételek tisztességtelensége miatti megtámadhatóság szempontjából a díjszabás nem minősül jogszabály által megállapítottnak, illetve olyanoknak, mint amelyet jogszabály előírásának megfelelően határoztak meg. Ebben az esetben a biztosítékadásra az ellenérdekű felet a közös jogkezelő szervezet kérelmére kell kötelezni. A biztosíték összegére a miniszteri határozat megtámadása esetében alkalmazandó szabályok irányadók.

A 17. §-hoz (Szt. 93. §)

Az Szt. 93. §-a új (1) bekezdésének célja, hogy a közös jogkezelő szervezetek jogszabályok és szabályzatok szerinti működésének ellenőrzését rendszeressé és ezáltal hatékonyabbá tegye. A közös jogkezelésnek a javaslat által bevezetni kívánt új rendjében a közös jogkezelő szervezetek tevékenységének folyamatos nyomon követése és szükség esetén, de legalább évente történő ellenőrzése elengedhetetlenül szükséges a működőképesség fenntartásához. A szöveg az állami szerzői jogi hatáskörök megosztásának új rendjében a felügyeleti jog gyakorlójaként az MSZH-t jelöli ki, és ennek megfelelően változnak az Szt. 93. §-ának (2)-(3) bekezdései is.

Amennyiben az igazságügyért felelős miniszter a közös jogkezeléssel kapcsolatos hatásköre (a díjszabás jóváhagyása) gyakorlása körében azt észleli, hogy a szervezet megsérti a szerzői jogi szabályokat, az MSZH-nál felügyeleti intézkedést kezdeményezhet, ami az MSZH oldalán kivizsgálási, de nem intézkedési kötelezettséget keletkeztet.

Az Szt. 93. §-a (5) bekezdésének átalakítására az állami szerzői jogi hatáskörök átalakulása miatt értelemszerűen van szükség.

A 18. §-hoz [Szjt. 94. § (11) bekezdés]

A szerzői jogi jogsértések esetén érvényesíthető szankciórendszer kiegészítésére amiatt van szükség, mert abban az esetben, ha valaki olyan hordozón valósít meg nem a szabad felhasználás alá eső többszörözést, amelynek tekintetében egyébként a magáncélú többszörözés fejében járó üres hordozódíjat megfizették, akkor ennek a díjnak a mértékét a vele szemben érvényesített gazdagodási, illetve kártérítési összegbe be kell számítani (abból le kell vonni), mivel ilyen esetben nem indokolt, hogy e díjat ismételten meg kelljen fizetnie. Ez a szabály azt is egyértelművé teszi, hogy a magáncélú többszörözések után a jogosultakat megillető üreshordozó-díjak mértékét a 35. § új (8) bekezdése nem befolyásolja: a díj továbbra is a jogszerű többszörözések után jár, így azt, hogy a hordozóra nem ilyen, hanem jogszerűtlen tartalom került, esetenként és utólag kell figyelembe venni.

A 19. §-hoz [Szjt. 94/B. § (2) bekezdés]

Az Szjt. e szakasza érdemben nem módosul, csupán az igazgatási szolgáltatási díj fizetésére vonatkozó – a Magyar Szabadalmi Hivatal által vezetett önkéntes műnyilvántartás részletes szabályairól szóló 18/2006. (IV. 12.) IM rendelet alapján jelenleg is fennálló – kötelezettség kifejezett törvényi rögzítését szolgálja (ennek megfelelően egészül ki a 112. § megfelelő felhatalmazó rendelkezése is).

A 20–22. §-okhoz [Szjt. 100. § (5) bek.; 104. § (1) bek.; 105. § (2) bek.]

A javaslat e szakaszai az Szjt. azon rendelkezéseit módosítják, amelyeknek kiigazítása a szerzői joggal kapcsolatos állami hatáskörök áthelyezése miatt vált indokoltá.

A 100. § (5) bekezdése tartalmilag nem módosul, csak a kultúráért felelős miniszter nevesítésére kerül sor, mivel a törvény rövidítési rendszere módosul.

A 104. § (1) bekezdéséből amiatt kerül ki a kultúráért felelős miniszter, mivel ez a szabály azt szolgálja, hogy a díjszabások jóváhagyásáért felelős szervek kapjanak tájékoztatást az egyeztető testületi eljárás megindulásáról. Így a kultúráért felelős miniszter helyébe a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke és az igazságügyért felelős miniszter lépnek.

A 105. § (2) bekezdése kibővül az informatikáért felelős miniszter véleménye kikérésére való hivatkozással, mivel szükséges, hogy az egyeztető testület eljárási szabályzata valamennyi, az eljárásban részt vevő államigazgatási szereplő véleményének megismerésével kerüljön kialakításra.

A 23. §-hoz (Szjt. 112. §)

A javaslat megadja a szükséges új felhatalmazásokat az ismeretlen vagy az ismeretlen helyen tartózkodó szerző alkotása (árva mű) felhasználásának engedélyezésére vonatkozó eljárás részletes szabályait és az eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékét, beszédésének és visszatérítésének módját, illetve a nyilvános haszonkölcsönzésért a szerzőt megillető díj megállapításához és felosztásához szükséges adatok, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett nyilvános könyvtárak körét meghatározó rendeletek kiadására. Ezen felül a javaslat az Szjt. 112. §-ának hatályos (4) bekezdésében szereplő rendelkezés módosítása a közös jogkezeléssel kapcsolatos hatásköri átalakulásokra tekintettel immár az igazságügyért felelős miniszternek ad felhatalmazást arra, hogy a szerzői és a szomszédos jogok közös kezelését végző szervezetekről vezetett nyilvántartásra vonatkozó részletes szabályokat rendelettel megállapítsa az MSZH elnökével egyetértésben.

A 24. §-hoz (Szjt. 113. §)

Az Szjt. jogharmonizációs klauzulája kiegészül a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetővé tételéről, valamint a digitális megőrzésről szóló, 2006. augusztus 24-i 2006/585/EK bizottsági ajánlás 6. (a) és (c) alpontjára, továbbá két korábban elfogadott és átültetett irányelv (a Tanács 1992. november 19-i 92/100/EGK irányelve a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról, illetve a Tanács 1993. október 29-i 93/98/EGK irányelve a szerzői jog és egyes kapcsolódó jogok védelmi idejének összehangolásáról) egységes szerkezetbe foglalt és új számozással ellátott (ún. kodifikált) változataira való hivatkozással.

A 25–31. §-okhoz

A javaslat e §-okban a szokásos záró rendelkezéseket tartalmazza.

A 25. § (1) bekezdése értelmében a javaslat valamennyi érdemi rendelkezése – az árva műveket érintő szabályok és a nyilvános haszonkölcsönzési jogról szóló rendelkezések kivételével – 2009. január 1-jén lép hatályba. Az árva művekre vonatkozó, az Szjt.-be új 57/A–C. §-okat bevezető rendelkezések, illetve az MSZH szerzői jogi feladatai felsorolásának ilyen irányú módosítását tartalmazó 28. § (2) bekezdése 2010. január 1-jén lépnek hatályba. A nyilvános haszonkölcsönzésre vonatkozó, az Szjt. 23. §-át és 39. §-át módosító, valamint új 23/A. §-át bevezető szabályok 2011. január 1-jén lépnek hatályba, a díjak első kifizetésére így 2012-ben kerülhet sor.

A 26. § (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az 1. §-ban foglalt rendelkezést csak a 2008. december 31-e után adott felhasználási engedélyekre kell alkalmazni.

Az Szjt. új 23/A. §-ának alapján a nyilvános haszonkölcsönzési díj a jogosultakat csak a 2010. december 31-ét követően végzett haszonkölcsönbe adások után illeti meg. A díj megállapításához, beszedéséhez és felosztásához szükséges adatokat e szakasz hatálybalépésétől kell gyűjteni, hiszen a későbbi díjfizetés csak ezek alapján történhet.

A 26. § (3) bekezdése alapján az új szabályokat a közös jogkezelő szervezetekkel kapcsolatban a törvény hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

Az Szjt. 90. §-ában meghatározott, részletes díjszabás-jóváhagyási eljárási rendet a 2009. január 1-jét követően jóváhagyásra benyújtott díjszabásokra kell alkalmazni.

A 27. § a javaslat beépülő rendelkezéseinek hatályon kívül helyezéséről szóló szabályokat tartalmazza.

A javaslat a 28. § (1)–(2) bekezdéseiben a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvénynek (a továbbiakban: Szt.) az MSZH szerzői joggal kapcsolatos hatásköreit felsoroló rendelkezését pontosítja. Az Szt. 115/H. §-ának módosítására két lépcsőben kerül sor, mivel az árva művekre vonatkozó rendelkezések csak 2010. január 1-jén lépnek hatályba, így az MSZH erre vonatkozó hatásköre is csak 2010. január 1-jén keletkezik.

A 28. § (3) bekezdése módosítja a kulturális törvény 1. számú mellékletének *e*) pontját. Az Szjt. nem tartalmaz önálló definíciót a kép- illetve hangarchívumra, amely több szabad felhasználás kedvezményezett köreit is érintő fogalom. E tekintetben a kulturális törvény definíciója alkalmazandó. Mivel a gyakorlatban felmerült, hogy a jelenlegi, kulturális törvénybeli definíció túlságosan leszűkíti az Szjt.-ben használt fogalom terjedelmét, ezért szükséges ennek a kiigazítása. A javaslat egyértelművé kívánja tenni, hogy az Szjt. kép-, illetve hangarchívum fogalma lefedi mind az álló-, mind a mozgóképgyűjteményeket, függetlenül attól, hogy a képekhez kapcsolódik-e hang, továbbá a fogalomba beletartoznak a csak kép nélküli hangrögzítéseket gyűjtő hangarchívumok is. A módosítás egységesíti azt is, hogy az Szjt.-ben szereplő, a kép- és hangarchívumokra vonatkozó szabad felhasználások a

közgyűjteménynek minősülő archívumokra vonatkoznak, illetve azokra az archívumokra, amelyeknek gyűjteményét védettnek nyilvánították. [E vonatkozásban a 29. § (2) bekezdése is tartalmaz rendelkezést.]

A 28. § (4) bekezdése módosítja a Ket. 13. §-a (2) bekezdésének *a)* pontját annak érdekében, hogy lehetővé váljon a szerzői jogi hatósági eljárásokban (mint például az árva művekkel kapcsolatos eljárásokban) az eljárás sajátosságaiból fakadóan speciális, a Ket.-től eltérő szabályok elfogadása.

A 29. § kis jelentőségű kodifikációs jellegű korrekciókat végez el az Szjt.-ben és a kulturális törvényben.

A javaslat 31. §-a a szokásos módon jelöli meg azokat az uniós jogi aktusokat, amelyeknek való megfelelést szolgálja.

2008. 09. 26.

Megfelelési táblázat

[32006L0115]

Közösségi jogi aktus

Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 12-i 2006/115/EK irányelve a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról

**Magyar Jogszabály(ok)
tervezet(ek)**

– Törvényjavaslat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról

hatályos rendelkezés(ek)

– 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szt.)

1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)

EK/EU-RENDELKEZÉSEK	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK	MEGJEGYZÉSEK
1. cikk (1) bekezdés	Szjt. 23. § (1)–(2) bekezdések Javaslat 3. § [Szjt. 23. § (3) bekezdés]	
1. cikk (2) bekezdés	Szjt. 23. § (5) bekezdés	Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás értelmében a jogkimerülés elve a bérlet és a haszonkölcsönzés (valamint a behozatal joga) kivételével az Európai Gazdasági Térség területének egészére kiterjed.
2. cikk (1) bekezdés a) pont	Szjt. 3. §; Ptk. 423. §	Az Szjt. általános háttérszabálya a Ptk., amely definiálja a bérleti jogviszonyt.
2. cikk (1) bekezdés b) pont	Szjt. 3. §; Ptk. 583. §	Az Szjt. általános háttérszabálya a Ptk., amely definiálja a haszonkölcsönbe adásra vonatkozó jogviszonyt.
2. cikk (1) bekezdés c) pont	Szjt. 64. § (1) bekezdés, első mondat	
2. cikk (2) bekezdés	Szjt. 64. § (2) bekezdés	Az Szjt. a filmalkotás szerzőjének tekinti a film rendezőjén kívül a film céljára készült irodalmi és zeneművek szerzőit, és mindazokat, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá.
3. cikk (1) bekezdés a) pont	Szjt. 23. § (1)–(2) bekezdések Javaslat 3. § [Szjt. 23. § (3) bekezdés]	
3. cikk (1) bekezdés b) pont	Szjt. 73. § (3) bekezdés, 78. § (1) bekezdés	
3. cikk (1) bekezdés c) pont	Szjt. 78. § (1) bekezdés <i>b)</i> pont	
3. cikk (1) bekezdés d) pont	Szjt. 82. § (1) bekezdés <i>b)</i> pont	Az Szjt.-ben a filmelőállítót a terjesztés jogának részeként illeti meg a bérleti jog, a haszonkölcsönzés jog pedig nevesített jogosultsága.
3. cikk (2) bekezdés	Szjt. 23. § (4) bekezdés	Az Szjt. az építészeti és az iparművészeti alkotások tekintetében csak a terveken biztosítja a bérleti és a haszonkölcsönzési jogot.
3. cikk (3) bekezdés	Szjt. 9. § (3) bekezdés; 23. § (6) bekezdés; 42. § (1) bekezdés; 73. § (3) bekezdés Szjt. 9. § (3) bekezdés; Javaslat 3. § [Szjt. 23. § (3) bekezdés]; 78. § (2) bekezdés; 82. § (1) bekezdés <i>b)</i> pont	A magyar szabályozás a szerzők vonatkozásában általában tiltja a bérleti jog átruházhatóságát, de a szerző a filmalkotásra vagy a hangfelvételben foglalt műre vonatkozó bérbeadási jogát a film vagy a hangfelvétel előállítójára ruházhatja. A filmalkotásban szereplő előadóművészek a bérleti jogukat átruházhatják a filmelőállítóra. A hangfelvételt létrehozó előadóművész, a hangfelvétel-előállító és a filmelőállító nem ruházhatja át a bérleti jogát. A magyar szabályozás szerint a nyilvános haszonkölcsönzés joga nem átruházható.
3. cikk (4) bekezdés	Szjt. 73. § (3) bekezdés	
3. cikk (5) bekezdés	Szjt. 66. § (1) bekezdés	

EK/EU-RENDELKEZÉSEK	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK	MEGJEGYZÉSEK
3. cikk (6) bekezdés	Szjt. 73. § (3) bekezdés	
4. cikk	Szjt. 23. § (1)–(2) bekezdések	
5. cikk (1) bekezdés	Szjt. 23. § (6) bekezdés, 73. § (3) bekezdés	
5. cikk (2) bekezdés	Szjt. 23. § (6) bekezdés; 73. § (3) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés	Szjt. 23. § (6) bekezdés; 73. § (3) bekezdés	
5. cikk (4) bekezdés	Szjt. 23. § (6) bekezdés; 73. § (3) bekezdés	
6. cikk (1) bekezdés	Javaslat 4. § [Szjt. 23/A. §]; 23. § (7) bekezdés	
6. cikk (2) bekezdés	Javaslat 3. § [Szjt. 23. § (3) bekezdés]	A magyar szabályozás kizárólagos engedélyezési jogot biztosít.
6. cikk (3) bekezdés	Javaslat 7. § [Szjt. 39. §]	
7. cikk (1) bekezdés		
	Szjt. 73. § (1) bekezdés <i>a</i> pont	
7. cikk (2) bekezdés		
	Szjt. 80. § (1) bekezdés <i>b</i> pont	
7. cikk (3) bekezdés		A kábeles műsorszolgáltató szervezeteknek a magyar szabályozás nem biztosít szerzői jogot.
8. cikk (1) bekezdés		
	Szjt. 73. § (1) bekezdés <i>b</i> pont	
8. cikk (2) bekezdés	Szjt. 77. §	A magyar szabályozás szerint a jogosultak közötti eltérő megállapodás hiányában a díj fele-fele arányban illeti meg a hangfelvétel előállítóját és az előadóművészt.
8. cikk (3) bekezdés		
	Szjt. 80. § (2) bekezdés	
9. cikk (1) bekezdés <i>a</i> pont		
	Szjt. 73. § (1) bekezdés <i>d</i> pont	
9. cikk (1) bekezdés <i>b</i> pont		
	Szjt. 76. § (1) bekezdés <i>b</i> pont	
9. cikk (1) bekezdés <i>c</i> pont		
	Szjt. 82. § (1) bekezdés <i>b</i> pont	
9. cikk (1) bekezdés <i>d</i> pont		
	Szjt. 80. § (4) bekezdés	
9. cikk (2) bekezdés		
	Szjt. 23. § (5) bekezdés	Az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás értelmében a jogkimerülés elve az Európai Gazdasági Térség területének egészére kiterjed.
9. cikk (3) bekezdés		
	Szjt. 23. § (5) bekezdés	

EK/EU-RENDELKEZÉSEK	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK	MEGJEGYZÉSEK
9. cikk (4) bekezdés	Szjt. 55. §	Az Szjt. csak a szerzői jogok vonatkozásában mondja ki azok átruházásának tilalmát, ebből a contrario következik, hogy a szomszédos jogi vagyoni jogok – a törvény kifejezett eltérő rendelkezése hiányában – átruházhatók. Az Szjt. a szomszédos jogi jogosultak közül csak az előadóművészek (mint természetes személy jogosultak) esetében rögzíti a felhasználási szerződési (jellemzően a gyengébb felet védő) szabályok alkalmazandóságát. A többi szomszédos jogi jogosult esetében a jogátruházási szerződés, illetve a felhasználási szerződés tekintetében az Szjt. nem tartalmaz szabályt.
10. cikk (1) bekezdés a) pont	Szjt. 35. § (1)–(3) bekezdések, (8) bekezdés; 83. § (2) bekezdés Javaslat 6. § (2) bekezdés [Szjt. 35. § új (8) bekezdés]	
10. cikk (1) bekezdés b) pont	Szjt. 37. §; 83. § (2) bekezdés	
10. cikk (1) bekezdés c) pont	Szjt. 35. § (7) bekezdés; 83. § (2) bekezdés	
10. cikk (1) bekezdés d) pont	Szjt. 34. § (2)–(3) bekezdések; 35. § (5) bekezdés; 38. § (1) bekezdés <i>b)</i> pont és (5) bekezdés; 40. §, 68. § (2) bekezdés Javaslat 6–7. §-ok [Szjt. 35. § (4), (8) bekezdések; 39. §]	
10. cikk (2) bekezdés	Szjt. 83. § (2) bekezdés	
10. cikk (3) bekezdés	Szjt. 33. § (2) bekezdés; Szjt. IV. fejezet	
11. cikk (1) bekezdés	Szjt. 108. § (1)–(2) bekezdések	A filmelőállítói teljesítményekről az 1994 előtti magyar szabályozás nem rendelkezett.
11. cikk (2) bekezdés	107. § (1) bekezdés	
11. cikk (3) bekezdés	Szjt. 108. § (3)–(6) és (9) bekezdések	
11. cikk (4) bekezdés		A film rendezőjét a korábbi magyar szabályozás is a film szerzőjének tekintette. [a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény 41. §-ának (1) bekezdése]
11. cikk (5) bekezdés	107. § (1) bekezdés	
11. cikk (6) bekezdés		A magyar szabályozás nem élt az irányelvben a nemzeti jogalkotónak biztosított lehetőséggel.

EK/EU-RENDELKEZÉSEK	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK	MEGJEGYZÉSEK
11. cikk (7) bekezdés		Magyarország számára az irányelvi rendelkezés nem keletkeztetett kötelezettséget, mivel az irányelvnek való megfelelés kötelezettsége 2004. május 1-jétől vonatkozik rá.
12. cikk	Szjt. 83. § (1) bekezdés	
13. cikk		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot.
14. cikk		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot.
15. cikk		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot.
16. cikk		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot.
I. melléklet		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot.
II. melléklet		Az irányelvi rendelkezés nem keletkeztet külön jogalkotási feladatot. A Hivatalos Lapban közzétett szövegváltozatban kimaradt a régi irányelv 7. cikkét érintő megfeleltetés.

Közösségi jogi aktus/ *Community Act*:

Az Európai Parlament és a Tanács 2001. május 22-i 2001/29/EK irányelve az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról

**Magyar Jogszabály(ok)/ *Hungarian National Implementing Measure(s)*:
tervezet(ek)**

– Törvényjavaslat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról

hatályos rendelkezés(ek)

– 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

- 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szt.)

- 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokról valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről (E-kertv.)

- 2003. évi CII. törvény az egyes szerzői jogi és iparjogvédelmi törvények módosításáról (Módosító tv.)

- 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 38. §-ának (5) bekezdésében szabályozott szabad felhasználás esetében a nyilvánosság egyes tagjaihoz való közvetítés és a számukra történő hozzáférhetővé tétel módjának és feltételeinek meghatározásáról

- 158/2000. (IX. 13.) Korm. rendelet a reprográfiára szolgáló készülékek körének meghatározásáról

EK/EU-RENDELKEZÉSEK <i>EC/EU PROVISIONS</i>	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK <i>IMPLEMENTING PROVISIONS</i>	MEGJEGYZÉSEK <i>NOTES</i>
1. cikk (1) bekezdés		Átültetést nem igénylő rendelkezés.
1. cikk (2) bekezdés		Átültetést nem igénylő rendelkezés.
2. cikk a) pont	Szjt. 18-22. §	
2. cikk b) pont	Szjt. 73. § (1) bekezdés c) pont	
2. cikk c) pont	Szjt. 76. § (1) bekezdés a) pont	
2. cikk d) pont	Szjt. 82. § (1) bekezdés a) pont	
2. cikk e) pont	Szjt. 80. § (1) bekezdés c) pont	
3. cikk (1) bekezdés	Szjt. 26. § (8) bekezdés	
3. cikk (2) bekezdés a) pont	Szjt. 73. § (1) bekezdés e) pont	
3. cikk (2) bekezdés b) pont	Szjt. 76. § (1) bekezdés c) pont	
3. cikk (2) bekezdés c) pont	Szjt. 82. § (1) bekezdés c) pont	
3. cikk (2) bekezdés d) pont	Szjt. 80. § (1) bekezdés d) pont	
3. cikk (3) bekezdés		Az Szjt. 23. § (5) bekezdéséből következik, hogy kizárólag a terjesztés joga merül ki, ebből a contrario következik, hogy a szerző más jogaira a jogkimerülés szabálya nem alkalmazandó.
4. cikk (1) bekezdés	Szjt. 23. § (1)–(2) bekezdés	
4. cikk (2) bekezdés	Szjt. 23. § (5) bekezdés	
5. cikk (1) bekezdés	Szjt. 35. § (6) bekezdés	
5. cikk (2) bekezdés a) pont	Szjt. 35. § (1) bekezdés; Javaslat 6. § (2)-(3) bekezdés [Szjt. 35. § (8)-(9) bekezdés]; 21. §; 158/2000. (IX. 13.) Korm. rendelet	
5. cikk (2) bekezdés b) pont	Szjt. 20.§ (1)-(2) és (4) bekezdés; 22. §; 35. § (1) bekezdés; Javaslat 6. § (2)-(3) bekezdés [Szjt. 35. § (8)-(9) bekezdés];	
5. cikk (2) bekezdés c) pont	Javaslat 6. § [Szjt. 35. § (4) bekezdés]	Az Szjt. az intézményi többszörözést tudományos kutatási, archiválási, nyilvános könyvtári ellátási céllal, illetve a 38. § (5) bekezdésében meghatározott felhasználás céljára, továbbá ha megjelent mű kisebb részéről, illetve újság- vagy folyóiratcikkéről belső intézményi célra készül, illetve ha azt külön törvény kivételes esetben, meghatározott feltételekkel megengedi. Ez utóbbit a Nemzeti Audiovizuális Archívumról szóló 2004. évi CXXXVII. törvény teszi lehetővé.
5. cikk (2) bekezdés d) pont	35. § (7) bekezdés	

EK/EU-RENDELKEZÉSEK <i>EC/EU PROVISIONS</i>	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK <i>IMPLEMENTING PROVISIONS</i>	MEGJEGYZÉSEK <i>NOTES</i>
5. cikk (2) bekezdés e) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés a) pont	33. § (4) bekezdés; Javaslat 5. § (1) bekezdés [Szjt. 34. § (2) bekezdés] 34. § (3) bekezdés;	
5. cikk (3) bekezdés b) pont	41. § (1) bekezdés;	
5. cikk (3) bekezdés c) pont	36. § (2) bekezdés; 37. §	
5. cikk (3) bekezdés d) pont	34. § (1) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés e) pont	41. § (2) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés f) pont	36. § (1) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés g) pont	38. § (1) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés h) pont	68. § (1) bekezdés	
5. cikk (3) bekezdés i) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés j) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés k) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés l) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés m) pont		A magyar jogalkotó nem élt az irányelv által lehetővé tett szabad felhasználás bevezetésének lehetőségével.
5. cikk (3) bekezdés n) pont	Szjt. 38. § (5) bekezdés; 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet	
5. cikk (3) bekezdés o) pont	35. § (1) bekezdés kottareprográfiára vonatkozó része a 35. § (4) bekezdés a) pontja tekintetében.	
5. cikk (4) bekezdés		Az Szjt. 40. §-a kizárja a szabad felhasználás körében többszörözött példányok szabad felhasználásként való terjesztését (a könyvtárközi kölcsönzés kivételével).

EK/EU-RENDELKEZÉSEK <i>EC/EU PROVISIONS</i>	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK <i>IMPLEMENTING PROVISIONS</i>	MEGJEGYZÉSEK <i>NOTES</i>
5. cikk (5) bekezdés		A jogalkotó az Szjt.-ben meghatározott valamennyi szabad felhasználás átültetésénél érvényesítette a három lépcsős tesztet, továbbá a 33. § (2) bekezdésében a joggyakorlat számára is előírja a második és a harmadik lépcső figyelembevételét az egyes konkrét szabad felhasználási esetek érvényesülésénél.
6. cikk (1) bekezdés	Szjt. 95. § (1) bekezdés; Btk. 329/B. §	
6. cikk (2) bekezdés	Szjt. 95. § (2) bekezdés	
6. cikk (3) bekezdés	Szjt. 95. § (3) bekezdés	
6. cikk (4) bekezdés	95/A. §; 105/A. §	Az Szjt. nem él az irányelv 6. cikke (4) bekezdésének 2. albekezdésében biztosított lehetőséggel az üres hordozóra megvalósuló magáncélú többszörözés tekintetében. Az Szjt. arra az esetre, ha a szabad felhasználás kedvezményezettje és a jogosult között nem jön létre megállapodás a szabad felhasználás érvényesüléséről, mediáció lehetőségét biztosítja a Szerzői Jogi Szakértő Testület mellett működő egyeztető testület előtt.
7. cikk (1) bekezdés	Szjt. 96. § (1) bekezdés; Btk. 329/C. §	
7. cikk (2) bekezdés	Szjt. 96. § (2) bekezdés	
8. cikk (1) bekezdés	Szjt. 94. §	
8. cikk (2) bekezdés	Szjt. 95. §	
8. cikk (3) bekezdés	E-kertv. 13. §; Szjt. 94. § (3) bekezdés; 94/A. §	Az Szjt. 94. § (3) bekezdését és 94/A. §-át a 2005. évi CLXV. törvény állapította meg, a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelvvel való összhang megteremtése érdekében.
9. cikk		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.
10. cikk (1) bekezdés	Módosító tv. 108. § (1) bekezdés	

EK/EU-RENDELKEZÉSEK EC/EU PROVISIONS	ÁTÜLTETŐ/VÉGREHAJTÓ RENDELKEZÉSEK IMPLEMENTING PROVISIONS	MEGJEGYZÉSEK NOTES
10. cikk (2) bekezdés	Módosító tv. 108. § (2) bekezdés	
11. cikk (1) bekezdés a) pont		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.
11. cikk (1) bekezdés b) pont	Szjt. 83. § (2) bekezdés; Szjt. IV. fejezet és különösen a 33. § (3) bekezdése	A magyar szerzői jogi szabályozás nem határoz meg külön a szomszédos jogi jogosultakat illető jogok alóli kivételeket és korlátozásokat, ezeket a jogokat a szerzői jogokkal azonos kivételek és korlátozások érintik. A három lépcsős tesztet az Szjt. valamennyi szabad felhasználás esetében érvényesíti, ezen túl a jogalkalmazónak is kell egy hasonló, az Szjt. 33. §-ában foglalt tesztet alkalmaznia.
11. cikk (2) bekezdés	Szjt. 84. § (1) bekezdés a) pont; 84. § (2) bekezdés	
12. cikk (1) bekezdés		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.
12. cikk (2) bekezdés	Szjt. 83. §	
12. cikk (3) bekezdés		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.
13. cikk	Javaslat 24. § [Szjt. 113. § d) pont]	A Magyar Köztársaság jogának a csatlakozási szerződésre tekintettel 2004. május 1-jétől kell megfelelnie az irányelvnek.
14. cikk		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.
15. cikk		Az irányelvi rendelkezés átültetést nem igényel.